

Molnár Csaba

**Az olvasók folyóirat-kölcsönzési és helyben olvasási
szokásainak változása a Felnőttkönyvtárban**

2011-2013 között

Dunaújváros

József Attila Könyvtár

2014

Tartalomjegyzék

Bevezető	3. oldal
Források	4. oldal
A források csoportosítása különböző szempontok szerint.....	13. oldal
Az időszaki kiadványok kölcsönzésének története	15. oldal
A könyvtár folyóirat-állománya	19. oldal
A nyomtatott sajtó szerepe napjainkban	24. oldal
Az internet hatása a folyóirat olvasási szokásokra.....	27. oldal
Az online és a nyomtatott média összehasonlítása a könyvtári időszaki kiadványok kölcsönzése alapján.....	29. oldal
A korábbi vizsgálatok eredményeinek összehasonlítása a 2013-as és a 2014-es vizsgálatok eredményeivel	31. oldal
Az időszaki kiadványok kölcsönzésének vizsgálata	33. oldal
A raktárból felhozott időszaki kiadványok megoszlása.....	33. oldal
Az időszaki kiadványt kölcsönző olvasókról.....	41. oldal
Következtetések	43. oldal
A kérdőíves felmérés	47. oldal
A felmérés eredményeinek kiértékelése.....	55. oldal
Felhasznált irodalom	57. oldal
Fogalommagyarázat	60. oldal
Mellékletek	61. oldal

Az olvasók folyóirat-kölcsönzési és helyben olvasási szokásainak változása a Felnőttkönyvtárban 2011-2013 között

Bevezető

A dunaújvárosi József Attila Könyvtárnak, mint Dunaújváros nyilvános közkönyvtárának, elsődleges feladata, hogy „használói számára biztosítsa a magyar és az egyetemes kultúra kincseihez, a hazai és a nemzetközi információforrásokhoz, a hagyományos és az elektronikus dokumentumokhoz és tudáshoz való szabad hozzáférést.”¹ Ennek egyik módja a magyarországi és a nemzetközi nyomtatott sajtó termékeinek rendelkezésre bocsátása.

Időszaki kiadvány kölcsönzésére 2007 óta van lehetőség a Felnőttkönyvtárban és a Gyermekkönyvtárban. A rendelkezésre bocsátott időszaki kiadványok a nyomtatott sajtó kínálatának egészéből válogatva különböző periodicitásúak és tartalmúak. A teljes folyóirat-kínálatról a könyvtár honlapján található elektronikus Folyóirat katalógusból tájékozódhatnak az olvasók. A Helytörténeti Gyűjteményben őrzött időszaki kiadványok kölcsönzésére állományvédelmi okokból nincs lehetőség. Ezen kiadványok azonban nemcsak személyesen, de a könyvtár munkatársai által végzett digitalizálásnak köszönhetően egyre növekvő számban a könyvtár honlapján bármikor hozzáférhetőek. Tapasztalataink alapján az utóbbi években az időszaki kiadványok olvasottságának és kölcsönzésének csökkenő száma érződik.

A vizsgálat tárgya: a Felnőttkönyvtár folyóirat-állományának összetétele, kölcsönzése, az olvasók kölcsönzési szokásai a 2011-2013 közötti időszakban.

A vizsgálat célja: az olvasási szokások trendjének, változásának feltárása és javaslat tétel a folyóiratok szerzeményezésének, megőrzési idejének és rendelkezésre bocsátásának átgondolására.

1 Részlet a könyvtár Küldetésnyilatkozatából.

Források

I. elsődleges források:

1. **cardex:** a vizsgált időszakban a folyóirat-nyilvántartást a korábbi papír alapú nyilvántartás helyett már elektronikus formában vezetjük

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X
1																								
2		2014																						
3																								
4																								
5																								
6		2014 (NKA)																						
7																								
8																								
9																								
10		1 pld																						
11		Fe, Bë																						
12		Kello																						
13		havonta																						
14																								
15																								
16																								
17																								
18																								
19																								
20																								
21																								
22																								
23																								
24																								
25																								
26																								
27																								
28																								
29																								
30																								
31																								
32																								
33																								
34																								
35																								
36																								
37																								
38																								
39																								
40																								
41																								
42																								
43																								

2. adminisztrációs formanyomtatványok:

a. az időszaki kiadványok kölcsönzését regisztráló kölcsönzési lap

Kölcsönzési határidő:.....

Folyóirat, újság - kölcsönzési adatlap

Az olvasó neve, születési dátuma:.....

.....

lakcím:.....

telefonszám:.....

@:.....

A kölcsönzött dokumentum(ok) címe:

.....

.....

.....

.....

A kikölcsönzött dokumentum(ka)t olyan állapotban hozom vissza,
ahogy elvittem. A dokumentumok esetleges elvesztése, megsemmisülése,
rongálódása esetén a könyvtár által megszabott térítési díjat megfizetem.
Amennyiben a kölcsönzési határidőt nem tartom be az 100
Ft/nap/dokumentum összegű késedelmi díjat kifizetem.

Dunaújváros,.....

.....

aláírás

A kölcsönzési lap adatai közül az alábbi adatok alapján készülnek
összegző havi, majd éves statisztikák, melyek összegző adatai bekerülnek
az olvasószolgálati munkanaplóba (havi) és az éves beszámolóba:

- név
- kivitt időszaki kiadvány címe
- kivitt lapszám (darab)

b. a raktári kérést regisztráló raktári kérőlap

06.06.

Kérőlap

Folyóirat neve..... 3. évfolyam

Évfolyam, szám..... 2012/december

2013/január

február

A raktári kérőlapból kimutatható:

- az adott évben felkért időszaki kiadványok cím szerinti száma és darabszáma
- az adott évben mely évfolyamokat kérték
- az adott évben felkért időszaki kiadványok tartalmi megoszlása
- az adott évben felkért időszaki kiadványok periodicitás szerinti megoszlása

II. **másodlagos források:** az elsődlegesek adatai alapján

1. **az időszaki kiadványok kölcsönzését összegző statisztikák (lásd: 1. melléklet)**

- havi statisztika: formailag megegyezik az éves összesítővel
- éves összesítők: a havi statisztikák alapján

Kimutatható belőlük:

- a kölcsönző olvasók:
 - neve
 - darabszáma
 - kölcsönzési alkalmak száma
 - a törzskölcsönzők
- a kölcsönzött folyóiratok
 - címe
- a kölcsönzés időpontja

2. olvasószolgálati munkanaplók: a forgalmi adatokról nyújt napi, havi, negyedéves és éves összesítő adatokat

AUGUSZTUS

Könyvtárhatszámok													Kölcsönzött dokumentumok													Helyben használt dokumentumok													Könyvtárközi kölcsönzés																																		
Nap					összesen			az összesből			nyomtatott dokumentum			audiovizuális dokumentum			elektronikus dokumentum			egyéb, mégpedig:			összesen			az összesből 14 év aluli			összesen			az összesből 14 év aluli			összesen			az összesből 14 év aluli			összesen			az összesből 14 év aluli			beérkezett kérések			küldött kérések			eredetiben			nyomtatott formában			elektronikus formában			eredetiben			nyomtatott formában			elektronikus formában			Referenzs kérdések		
					személyes használat	tárhatszámok	összesen	az összesből 14 év aluli	az összesből 14 év aluli	az összesből 14 év aluli																																																															

3. a raktári kéréseket összegző statisztikák: 2011-13-as kérésekről készült táblázatok, melyek elkészítésére a dolgozat keretében került sor. (lásd: 2. melléklet)

III. **harmadlagos források:** a másodlagosra épül + egyéb belső és külső forrásokra

1. **Gyűjtőköri Szabályzat** (érvényes: 2012-től)
2. **Könyvtárhasználati Szabályzat** (érvényes: 2012-től)
3. **éves beszámolók, 2005-2013** (könyvtári, olvasószolgálati, állományalakítási)
4. **Schleicher Judit: Folyóiratok vizsgálata, 2005.** (rövidítése: Schleicher, 2005)
 - célja: a könyvtárba járó időszaki kiadványok olvasottságának vizsgálata; az időszaki kiadványok internetes felületének vizsgálata; a megőrzési idő átgondolása
 - körülmények: nincs az időszaki kiadványok kölcsönzésére lehetőség
 - forrásai: raktári kérőlapok; kérdőív; cardex; internet
 - módszere: a raktári kérőlapok feldolgozása; 4 mintavételi hónapban a legfrissebb lapszámok olvasottságának, használatának kérdőíves igényfelmérése; időszaki kiadványok listába rendezése a megőrzési idő hossza alapján; időszaki kiadványok online felületének vizsgálata
 - következtetések:
 - mivel a raktári kérések számát nem vizsgálja, ezért a raktárból felkért időszaki kiadványokról nem készült lista a kérések száma alapján, azt egyszerűen az olvasottsági listába illesztette a tanulmány szerzője. Így csak az állapítható meg, hogy a raktárból mely lapokat hozták fel. A kérések változatos képet mutatnak: minden napilapot, továbbá lakberendezési lapokat, szaklapokat, hobbilapokat, művészeti, egészségügyi, pedagógiai és irodalmi lapokat kértek.
 - 23 időszaki kiadvány online felületét megvizsgálva² arra jutott, hogy mindössze 6 esetben nyújt több információt az internet. Javaslatot tesz arra, hogy igazítsák a jövőben a megőrzési időket az online felület által kínált tartalomhoz (archívumhoz).

²A kiválasztás szempontjaira nem tér ki.

- A szabadpolcon elhelyezett (legfrissebb) időszaki kiadványok vizsgálatából (vizsgálat ideje: 2005. február, május, szeptember, november) nem von le következtetéseket, csupán mellékletben csatolja a felmérés eredményét. Az olvasottságot nem lapszámonként számolja, hanem arra kíváncsi, hogy az adott időszaki kiadvány legfrissebb lapszámát hány olvasó olvasta az adott hónapban. Eredményei: megjelenés gyakoriságát tekintve kiemelkedő helyet foglalnak el a napilapok és a hetilapok. Tartalmi szempontból a legnépszerűbbek a hírlapok és a bulvárlapok, majd ezt követően nagyon változatos kép tárul elénk (lakberendezés, hobbi, életmód, informatikai, stb.). Nem vették kézbe és nem kérték fel a szépirodalmi, művészeti tartalmú lapokat. *Továbbá kiderül, hogy az időszaki kiadványt olvasók nagy százaléka csak ezen dokumentumfajta miatt jön a könyvtárba. – megbeszélni!*

5. Schleicher Judit: Évközi vizsgálat a raktárból felkért folyóiratokra vonatkozóan, 2006. január 1. – július 14. (rövidítése: Schleicher, 2006)

- célja: a 2005-ben, Schleicher Judit által végzett felmérés javaslatának megfelelően az időszaki kiadványok raktári példányainak olvasottsági felmérése, mert arra keresték a választ, hogy hány évre visszamenőleg érdemes megőrizni egy adott időszaki kiadványt
- körülmények: nincs az időszaki kiadványok kölcsönzésére lehetőség; a korábbi évben megkezdett vizsgálat folytatása
- forrásai: raktári kérőlap
- módszere: a raktári kérőlapok feldolgozása; mindig évfolyamot számolt, nem lapszámot!
- következtetések:
 - a Dunaújvárosi Hírlapot kérték a legtöbbször
 - a hetilapoknál a HVG-t kérték a legtöbbször

- a havilapoknál az Esélyt, az Új Pedagógiai Szemlét és a Család, gyermek, ifjúságot kérték a legtöbbször
- a lapok témáját tekintve a legnépszerűbbek a hírlapok, a szociológiai, pedagógiai, irodalomtudományi és hobbilapok
- a megjelenést tekintve a felkért évfolyamok közül a 2000 után kiadott lapokat négyszer annyian kérték, mint a korábbiakat

6. Az ACELIB integrált könyvtári rendszerének Olvasói nyilvántartás modulja
(rövidítése: Olvasói nyilvántartás)

7. Magyar Statisztikai Évkönyv. Központi Statisztikai Hivatal, 2012.

A tanulmány készítésekor rendelkezésre álló legfrissebb évkönyv 2012-ig tartalmaz adatokat. A tanulmány az „Időszaki lapok” adatait használja fel, melyek:

- időszaki lapok száma (= cím szerinti darabszám)
- időszaki lapok példányszáma (az összes, az adott évben megjelent, ki nyomtatott időszaki kiadványok darabszáma)

3.7.9. Időszaki lapok Periodical publications

Megnevezés Denomination	2000	2005	2010	2011	2012
Időszaki lapok száma – Number of periodicals					
Összesen – Total	580	901	854	845	813
Ebből: – Of which:					
napi – daily	35	36	33	33	31
heti – weekly	100	172	176	156	141
kétheti – bi-weekly	43	61	46	50	42
havi – monthly	243	306	280	270	260
Időszaki lapok példányszáma, millió darab – Number of copies, million pieces					
Összesen – Total	996	1 197	923	816	805
Ebből: – Of which:					
napi – daily	579	661	518	463	460
heti – weekly	296	384	286	246	199
kétheti – bi-weekly	33	47	30	31	28
havi – monthly	74	76	65	54	52

3.7.10. Könyvtárak* Libraries*

Megnevezés Denomination	2000	2005	2010	2011	2012
Nemzeti és országos szakkönyvtárak – National and other national special libraries					
Könyvtár – Libraries	27	17	13	13	13
Összes állomány, ezer könyvtári egység	13 709	13 766	14 855	15 019	17 442
Total stock, thousand library units					
Beiratkozott olvasó, ezer – Registered users, thousands	84	88	56	51	66
Kölcsönzött könyvtári egység, ezer – Library units lent, thousand	302	203	833	784	1 098
Települési könyvtárak – Public libraries					
Könyvtár – Libraries	3 132	3 230	3 474	3 501	3 355
Összes állomány, ezer könyvtári egység	43 906	45 048	43 806	43 811	43 729
Total stock, thousand library units					
Beiratkozott olvasó, ezer – Registered users, thousands	1 357	1 454	1 540	1 561	1 520
Kölcsönzött könyvtári egység, ezer – Library units lent, thousand	34 494	30 755	26 527	26 199	24 597
Egyéb szak- és munkahelyi könyvtárak – Other special and work-place libraries					
Könyvtár – Libraries	1 201	1 591	903	901	900
Összes állomány, ezer könyvtári egység	44 730	55 921	41 811	41 958	39 805
Total stock, thousand library units					
Beiratkozott olvasó, ezer – Registered users, thousands	425	714	738	758	727
Kölcsönzött könyvtári egység, ezer – Library units lent, thousand	6 565	7 742	5 706	5 341	4 790
Iskolai könyvtárak^{a)} – School libraries^{a)}					
Könyvtár – Libraries	4 280	4 347	3 308	3 193	3 136
Összes állomány, ezer könyvtári egység	40 200	47 298	51 981	51 545	51 524
Total stock, thousand library units					
Kölcsönzött könyvtári egység, ezer – Library units lent, thousand	9 890	9 935	9 107	8 793	8 475

* 2009-től a tárgyévben működő könyvtárak forgalmi adatai – From 2009 circulation of operating libraries.

a) A 2000. év adatai becsülték – Estimated data for year 2000.

Forrás: Emberi Erőforrások Minisztériuma. – Source: Ministry of Human Resources.

3.7.11. Levéltárak Archives

Megnevezés Denomination	2000	2005	2010	2011	2012
Intézmény – Archives	73	85	83	84	88 ^{a)}
Fondok és gyűjtemények – Records and collections	60 174	67 606	66 400	68 815	72 679
Fondok terjedelme, fm – Size of records, fm	332 598	373 678	390 915	396 554	401 819
Kutató – Researchers	10 997	11 965	15 414	16 032	15 037

a) Tagintézmények számával együtt. – Including number of member institutes.

Forrás: Emberi Erőforrások Minisztériuma. – Source: Ministry of Human Resources.

8. Fábíán Erzsébet: Az olvasás, könyvtárhasználat, valamint a szabadidős tevékenységek vizsgálata a dunaújvárosi nyugdíjasok körében. Szakdolgozat, 2013. (rövidítése: Fábíán, 2013.)

- felmérés köre: könyvtárhasználó és/vagy egyéb közösségekbe járó nyugdíjasok
- következtetései:
 - a felmérésben részt vevő nyugdíjasok rendszeres könyvtárba járók (az országos átlagot meghaladó mértékben)
 - információszerzésük második legkedveltebb módja az időszaki kiadványok olvasása (1. TV, rádió 2. időszaki kiadványok olvasása 3. könyv 4. internet)
 - internetet is használnak

9. Elektronikus Folyóirat katalógus a könyvtár honlapján: 2005 márciusától érhető el; 2008. szeptember 6-tól új felületet kapott a honlap, melynek keretében több információ érhető el ezen katalógusban az időszaki kiadványok aktuális állapotáról

10. internet: a 2013-ban kölcsönzött időszaki kiadványok online felületének vizsgálata a 2014. márciusi-áprilisi állapot alapján

A források csoportosítása különböző szempontok szerint

A vizsgált témakörökben:

- **kölcsönzés:**
 - cardex
 - időszaki kiadványok kölcsönzését regisztráló kölcsönzési lap
 - időszaki kiadványok kölcsönzését összegző statisztikák
 - éves beszámolók, 2005-2013
 - olvasószolgálati munkanaplók
 - Olvasói nyilvántartás
 - Schleicher, 2005.
 - Könyvtárhasználati Szabályzat
- **raktári kérések:**
 - cardex
 - a raktári kérést regisztráló raktári kérőlap
 - raktári kéréseket összegző statisztikák
 - éves beszámolók, 2005-2013
 - Schleicher, 2005.
 - Schleicher, 2006.
- **a szabadpolcon elhelyezett legfrissebb időszaki kiadványok:**
 - cardex
 - Schleicher, 2005.

- **a tanulmány egészében:**

- cardex
- éves beszámolók, 2005-2013
- Magyar Statisztikai Évkönyv, 2012.
- Gyűjtőköri Szabályzat
- Fábíán, 2013.
- Elektronikus Folyóirat katalógus
- internet

Az olvasókkal kapcsolatos adatok forrásai:

- éves beszámolók, 2005-2013
- időszaki kiadványok kölcsönzését regisztráló kölcsönzési lap
- időszaki kiadványok kölcsönzését összegző statisztikák
- Olvasói Nyilvántartás
- olvasószolgálati munkanaplók

A felhasznált források éves bontásban

Forrás / év	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
cardex										
kölcsönzést összegző statisztikák										
kölcsönzési lap										
raktári kéréseket összegző statisztikák										
raktári kéréslap										
olvasószolgálati munkanaplók										
éves beszámolók, 2005-2013										
Schleicher, 2005.										
Schleicher, 2006.										
Magyar Statisztikai Évkönyv, 2012.										
Könyvtárhasználati Szabályzat										
Gyűjtőköri Szabályzat										
Fábián, 2013.										
Elektronikus Folyóirat katalógus										
internet										
Olvasói nyilvántartás										

Az időszaki kiadványok kölcsönzésének története

– rövid áttekintés –

A Felnőttkönyvtár folyóirat kölcsönzésének bevezetése (2007. március 1.) előtt csak helyben használatra és fénymásolásra volt lehetőség. Illetve a könyvtár zárva tartásának idejére (zárástól a legközelebbi nyitva tartás kezdetéig) lehetett időszaki kiadványt kölcsönözni.

A könyvtár más részlegeiben már korábban is volt lehetőség arra, hogy időszaki kiadványt hazavihessen az olvasó. (Ságvári Fiókkönyvtár: 1992. február; Béke Fiókkönyvtár: 2000. január)

A Felnőttkönyvtári kölcsönzés bevezetésének okai:

- a bevezetést megelőzően az időszaki kiadványok kölcsönzése jelentős volt a fiókkönyvtárakban (Ságvári – 1992. febr.: összes kikölcsönzött dokumentum: 96 db; ebből időszaki kiadvány: 40 db; Béke – 2000. jan.: összes kikölcsönzött dokumentum: 99 db; ebből időszaki kiadvány: 19 db)
- 2005-ben és 2006-ban a Schleicher Judit által végzett felmérés igazolta a tapasztalatokat és a feltételezést: csökken az időszaki kiadványok használata

Az időszaki kiadványok kölcsönzésének bevezetése a Felnőttkönyvtárban: 2007. március 1. A kölcsönzés akkor lefektetett szabályai azóta lényegében nem változtak. A könyvtárhasználati szabályzat különálló fejezetben rögzíti az időszaki kiadványok kölcsönzésének feltételeit. A Felnőttkönyvtár időszaki kiadványaiból

- a. csak beiratkozott olvasó kölcsönözhet
- b. 14 éven felüli olvasó kölcsönözhet
- c. maximum 3 darab időszaki kiadványt lehet kölcsönözni
- d. 1 hétig lehet kölcsönözni
- e. nem kölcsönözhetőek: napilapok, legfrissebb heti- és havilapok, közlönyök, bekötött folyóiratok, helytörténeti periodikumok

A kölcsönzési szabályzat szövege (forrás: régi honlap):

Időszaki kiadványok (újságok, folyóiratok) kölcsönzési szabályzata

Csak érvényes olvasójeggyel rendelkező olvasó kölcsönözhet újságot, folyóiratot. 14 éven aluliak a gyermekkönyvtár, 14 éven felüliek a felnőttkönyvtár állományából kölcsönözhetnek. Az olvasójegyet minden esetben be kell mutatni a kölcsönzési adminisztrációt végző könyvtárosnak. A kölcsönzés adminisztrációja a beiratkozási pultnál illetve a gyermekkönyvtárban külön adatlapon történik. A kölcsönzéshez a következő **adatokat kell megadni**: név, születési dátum, érvényes lakcím, telefonszám(ok), @-cím. **Egyszerre egy olvasó három újságot kölcsönözhet ki, egy hétre.** Aki a kölcsönzési határidő lejártá után hozza vissza a dokumentumot, 50 Ft/nap/dokumentum késedelmi díjat kell fizetni (türelmi idő: két nap). **Az alábbi újságok, folyóiratok nem kölcsönözhetőek: napilapok, legfrissebb heti- és havilapok, közlönyök, bekötött folyóiratok, helytörténeti periodikumok.** A rongált, elveszett dokumentumok helyett a könyvtár által meghatározott gyűjteményi értéket kell megtéríteni, amely fedezi az elveszett, megrongált példány eredeti vagy másolati árát. A Ságvári és a Béke városrészi Fiókkönyvtárak külön szabályzat szerint kölcsönzik az újságokat.

A kölcsönzési szabályzat 2014-es szövege (forrás: a 2014-es honlap):

Időszaki kiadványok (újságok, folyóiratok) kölcsönzési szabályzata

Csak érvényes olvasójeggyel rendelkező olvasó kölcsönözhet újságot, folyóiratot. 14 éven aluliak a gyermekkönyvtár, 14 éven felüliek a felnőttkönyvtár állományából kölcsönözhetnek. Az olvasójegyet minden esetben be kell mutatni a kölcsönzési adminisztrációt végző könyvtárosnak. A kölcsönzés adminisztrációja a beiratkozási pultnál illetve a gyermekkönyvtárban külön adatlapon történik. A kölcsönzéshez a következő **adatokat kell megadni**: név, születési dátum, érvényes lakcím, telefonszám(ok), @-cím. **Egyszerre egy olvasó három újságot kölcsönözhet ki, egy hétre.** Aki a kölcsönzési határidő lejártá után hozza vissza a dokumentumot, 100 Ft/nap/dokumentum késedelmi díjat kell fizetni (türelmi idő: két nap). **Az alábbi újságok, folyóiratok nem kölcsönözhetőek: napilapok, legfrissebb heti- és havilapok, közlönyök, bekötött folyóiratok, helytörténeti periodikumok.** A rongált, elveszett dokumentumok helyett a könyvtár által meghatározott gyűjteményi értéket kell megtéríteni, amely fedezi az elveszett, megrongált példány eredeti vagy másolati árát. A Béke városrészi Fiókkönyvtár külön szabályzat szerint kölcsönzi az

újságokat.

A kölcsönzés bevezetése óta tapasztalt változás a szabályzatban: a késedelmi díj emelése és a Ságvári Fiókkönyvtár bezárása.

2010-ben a Schleicher Judit által készített vizsgálatok alapján az időszaki kiadványok online felületén elérhető archívumokhoz igazítottuk a megőrzési időket: ez jobbra a megőrzési idők csökkentését jelentette.

A kölcsönzés forgalmi adatait összegző statisztikák készítésére a bevezetéskor még nem volt kidolgozott módszer.

- 2007-ben csak a kölcsönzött időszaki kiadvány darabszámát és a kölcsönzési alkalmak számát összegeztük
- 2008-tól a kölcsönzött időszaki kiadvány darabszámát, az egyes olvasók által kivitt időszaki kiadvány címének számát és a kölcsönzési alkalmak számát összegeztük

Az Elektronikus Folyóirat katalógus 2005 márciusától érhető el a könyvtár honlapján. A könyvtár minden egységének időszaki kiadvány-állományáról ad aktuális információt; 2014-ben tartalmazza:

- az időszaki kiadvány címét
- ha van, internetes elérését
- lelőhelyét
- megőrzési idejét
- egyéb megjegyzést (pl. hiányzó lapszámot)

A tanulmány csak említés szintjén foglalkozik ezzel az adatbázissal. Jelenlétével megkönnyítette, és megkönnyíti az időszaki kiadványokkal kapcsolatos mindennapos könyvtári munkát mind az állományalakítás, mind a tájékoztatás számára, valamint segíti az olvasók tájékozódását. Az alábbi táblázat a Google Analytics segítségével nyert, a beszámolókból közzétett honlap-látogatottsági adatokat mutatja:

év	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
----	------	------	------	------	------	------	------	------	------

látogatás száma	484	605	1139	1394	3765 ³	3921	3150 ⁴	2416	1946
----------------------------	-----	-----	------	------	-------------------	------	-------------------	------	------

A Helytörténeti Gyűjtemény számára megőrzendő időszaki kiadványokat folyamatosan digitalizáljuk, s ezeket feltöltjük a könyvtár honlapjára. 2014-ben a könyvtár honlapjáról elérhető: Dunai Vasmű Építője, Dunapentelei Hírlap, Dunaújvárosi Hírlap, Olimpiai Híradó, Sztálin Vasmű Építője, Sztálin Vasmű Híradó, Sztálinváros, Sztálinvárosi Hírlap, Vasmű (1956). Mivel ezen időszaki kiadványok megtekintéséhez nem kell az olvasóknak személyesen befáradniuk a könyvtárba, látogatásuk alkalmainak⁵ száma a könyvtár honlapjának látogatottsági statisztikáiból érhető el. A digitalizált időszaki kiadványokhoz történő hozzáférést megkönnyíti, hogy a Helytörténeti adatbázissal a linkeléseknek köszönhetően több szállal kapcsolódik.

3A látogatottság számában 2008 és 2009 között történt ugrásért a könyvtár megújult honlapja a „felelős”.

42010-től csökkent a könyvtár által kínált időszaki kiadványok száma is!

5Csak az alkalmak számáról van információnk, az olvasó személyek számáról nincs.

A könyvtár folyóirat-állománya

A nyomtatott sajtó piacának kínálata ugyan évről évre csökken, azonban mind a tartalmi, mind a megjelenés gyakoriságának szempontjából még mindig igen széleskörű a kínálata.

év	2005	2010	2011	2012
időszaki kiadványok száma (cím alapján)	901	854	845	813
időszaki kiadványok példányszáma (millió darab)	1197	923	816	805

A könyvtárnak ebből a kínálatból kell válogatnia szem előtt tartva a sokféle olvasói igény kielégítését. Ezt a válogatást szabályozza a Gyűjtőköri Szabályzat, amely a beszerzés alapja. Tartalmi szempontból igen tág mozgásteret ad az időszaki kiadványok beszerzésekor: „a korszerű ismeretszerzést biztosító, a kikapcsolódáshoz, hobbihoz, az általános-, a közép- és a felsőoktatáshoz, a város és a vonzáskörzetéhez köthető sajtótermékek”. Továbbá rendelkezik arról, hogy a Dunaújvárosi Hírlap, a Népszabadság, a 3K, a Könyvtári Figyelő, a megyei könyvtári értesítő vagy szaklapok mind véglegesen megőrzendők.

- **a könyvtár által időszaki kiadványok beszerzésére fordított pénzüsszeg alakulását az alábbi táblázat mutatja.**

Év	Költött összeg (Ft)
2005	2.629.000,-
2006	2.901.496,-
2007	3.045.216,-
2008	2.686.000,-
2009	2.873.624,-
2010	2.364.421,-
2011	1.367.250,-
2012	1.246.715,-
2013	1.167.930,-

- **a beszerzés módja:**

- **vásárlás:**

- előfizetés
- egy-egy keresett, aktuális tartalommal rendelkező példány megvásárlása (pl. a 2006-os beszámoló megemlíti, hogy vásároltak „a karácsonyi ünnepi készülődést segítő 1-1 kiadványt”)

- **ajándék:**

- intézményektől, közösségektől, szervezetektől
- **Nemzeti Kulturális Alap (NKA):** támogatásával a könyvtárak ingyen jutnak hozzá számos dokumentumhoz (könyv, időszaki kiadvány, hangoskönyv stb.); az időszaki kiadványok elsősorban szépirodalmi, művészeti és természettudományos tartalmúak. Az NKA által támogatott időszaki kiadványok a Kellő segítségével jutnak el a könyvtárakhoz. Ezen időszaki kiadványok érkezése bizonytalan: a vizsgált időszakban, 2011-2013-ban, általában félévente, egyszerre több tucatnyi lapszám érkezett, melyek között volt friss és korábbi is. Emiatt nem volt lehetőség ezen kiadványok megszokott (legfrissebb) szolgáltatására.

Az alábbi táblázat a beszerzés módjának alakulását mutatja a vizsgált időszakban (cím szerint):

év	Fe	vásárlás	ajándék	NKA
2011	194	138 (71,2%)	9 (4,6%)	47 (24,2%)
2012	174	115 (66,6%)	13 (7,4%)	45 (25,8%)
2013	146	80 (54,6%)	11 (7,3%)	56 (38,1%)

A fenti táblázat alapján látható, hogy az NKA által küldött, az olvasók által kevésbé keresett időszaki kiadványok száma nőtt az évek során. Ugyanez a tendencia fi-

gyelhető meg az ajándékba kapott időszaki kiadványok esetben is. Ez utóbbi időszaki kiadványokkal kapcsolatban meg kell jegyeznünk, hogy beszerzésük – a beszerzés módjának természetéből adódóan – bizonytalan és esetleges.

- **a darabszám⁶ alakulása:**

év	darabszám
	egész könyvtár
2011	276
2012	199
2013	169

- **az időszaki kiadványok cím szerinti számának alakulása**

év	egész könyvtár	Fe
2011	212	194
2012	185	174
2013	149	146

- **periodicitás szerinti megoszlás:** (a vizsgált időszakban - 2011-2013 – előforduló összes időszaki kiadvány tartalmi és periodicitás szerinti meghatározottságát mutató listáját lásd: **3. melléklet**)

év	Fe	napilap	hetilap	havilap ⁷
2011	194	7 (4%)	15 (7,8%)	171 (88,2%)
2012	174	7 (4%)	13 (7,5%)	154 (88,5%)
2013	146	7 (4,9%)	14 (9,5%)	125 (85,6%)

⁶A darabszám azért nagyobb a cím szerinti számnál, mert a Dunaújvárosi Hírlapból mindig két példányt rendelünk (a Helytörténet miatt).

⁷A havilapok közé soroltuk a heti rendszerességnél ritkább megjelenésű lapokat (pl.: kétheti, kéthavi, negyedéves, évente 5 szám jelenik meg stb.).

A fenti táblázat alapján látható, hogy a friss híreket nyújtó és keresett időszaki kiadványok (napilapok és hetilapok) számát a könyvtár nem csökkentette.

- **tartalom szerinti megoszlás:** nem lehet minden esetben pontos határt húzni tartalmilag az átfedések miatt (pl.: az Élet és Irodalom tartalmaz közéleti és szépirodalmi írásokat is), ezért a bontás szükségyszerűen szubjektív szempontok, valamint a hétköznapi tapasztalatok alapján történt. (a vizsgált időszakban - 2011-2013 – előforduló időszaki kiadványok tartalmi és periodicitás szerinti meghatározottságát mutató listáját lásd: **3. melléklet**)

Tartalom	2011	2012	2013
bulvár⁸	5	5	3
egészség, életmód⁹	16	16	11
hobbi¹⁰	35	29	22
könyvtári szaklap	7	7	6
közélet¹¹	29	27	24
művészet¹²	10	9	10
pedagógia¹³	8	7	3
sport	2	2	2
irodalomtudomány, szépirodalom¹⁴	57	52	48
természettudomány	9	7	6
történelem	4	4	6
vegyes¹⁵	4	4	3
egyéb¹⁶	8	4	3

8heti rendszerességgel; híres emberek, média világa, botrányok; párválasztás, öltözködés és frizura

9fizikai és mentális egészség (család, gyermek, felnőtt)

10autó, kötés, barkácsolás, szakács, lakberendezés, számítástechnika

11országos és helyi politikai és más közéleti témák közismereti szinten

12képzőművészet, táncművészet, film- és színházművészet, zeneművészet

13pedagógia és szociológia

14szépirodalmi műveket és irodalomtudományi tanulmányokat tartalmazó időszaki kiadványok (Közöttük megtalálhatóak olyan időszaki kiadványok, amelyek ugyan érintenek közéleti híreket, ám fő profiljuk az irodalom. pl.: Élet és Irodalom)

15több tudományág eredményeiről tájékoztatnak ismeretterjesztő szinten (3. Évezred, 3. Évezred Különszám, IPM, Reader's Digest)

16menedzser, vállalkozás, gazdaság

Fontos megjegyezni, hogy különbséget kell tenni a rendelt (előfizetett) időszak kiadvány és a ténylegesen őrzött állomány között! A Felnőttkönyvtár raktárában ugyanis őriznek olyan időszak kiadványt, amelyet az adott évben már nem rendeljük, de megjelenik az adott év raktári kéréseiben és a kölcsönzésben. A tényleges állományról az Elektronikus folyóirat-katalógus tájékoztat. Ez azonban állandóan frissül, így csak a tárgyévben őrzött időszak kiadványokról ad tájékoztatást.

A beérkező időszak kiadványok lapszámait a cardex-en rögzítjük és tulajdonbélyegzővel lepecsételjük. A cardex tartalmazza:

- cím szerint az adott évben rendelt összes időszak kiadványt
- beszerzés módját
- a beérkezett, ill. hiányzó lapszámokat
- a könyvtár mely részlegébe kerül az adott időszak kiadvány
- a leltározás miatt az időszak kiadványok leírását

A nyilvántartásba vételt követően az időszak kiadvány az olvasói térbe kerül. Az időszak kiadványok elhelyezéséről és kezeléséről nem rendelkezik belső szabályzat, így az alább leírtak a 2014-es gyakorlatot mutatják be. A legfrissebb lapszámok az olvasói térben található folyóirat-olvasóban a szabadpolcra kerülnek.

A Felnőttkönyvtár folyóirat-olvasója (2011)

A már nem aktuális periodikumok raktárba kerülnek, amikor a legfrissebb példány megérkezik. A raktárban betű szerinti sorrendben, tékában tároljuk az időszaki kiadványokat.

A rendelt időszaki kiadványokat 2011-től évfolyamonként, ill. kötetzeti egységenként beletároljuk¹⁷ az adott év végén.

A könyvtári olvasók folyóirat olvasási szokásai az országos felmérések és tanulmányok tükrében (a nyomtatott sajtó szerepe napjainkban)

2012-ben a világ felnőtt lakosságának döntő többsége olvas újságot: több mint 2,5 milliárdan nyomtatott formában és több mint 600 millió ember digitális formában. Az újságok példányszáma évről-évre nő Ázsiában, a Közép-Keleten és Észak-Afrikában. Európában és Amerikában viszont csökkenés tapasztalható.

Amíg Magyarországon 1986/87-ben még minden második megkérdezett olvasott újságot a megkeresés előtti napon, addig 2009/2010-re ez csak minden negyedik emberre igaz.¹⁸ Egy hazai tanulmány szintén az 1980-as évek közepét tekinti a vízválasztónak, s innentől tapasztalható az elfordulás a periodikáktól (az olvasásra buzdító akciók ellenére is). Az 1990-es évek közepére az e-média irányába tolódott el a hangsúly, s a nyomtatott sajtó hírközlő szerepe tovább csökkent. Kónyáné Csúcs Dalma¹⁹ szerint a rendszerváltozással ún. bulvárosodás zajlott le: reklám-, bulvár-, recept- és rejtvényújságok tömkelege jelent meg, amely inkább a nyomtatott sajtó megjelenésekor tapasztalt eredeti funkciójához való visszatérést mutatja.

A témában megjelent cikkek és tanulmányok mindegyike az újságolvasási kedv csökkenéséről²⁰ számol be: egyre kevesebb időt szánunk újságolvasásra és egyre kevesebb újságot veszünk.²¹ Ennek a folyamatnak a fő vesztesei a politikai napilapok, melyek

17A beletárolzottak között tehát csak az adott évben rendelt időszaki kiadványok értéke jelenik meg, s nem egyezik meg az állomány tényleges értékével!

18„A rendszeres újságolvasók aránya 1964-ben 60% volt, 2005-ben pedig csak 43%.” (forrás: Gereben. 504. p.)

19Kónyáné. p. 26-36.

20A KSH adatai szerint maguk az időszaki lapok száma és példányszáma is csökkenő tendenciát mutat 2005 óta. (forrás: Magyar Statisztikai Évkönyv. 2012.)

21Hasonló tendenciát látunk külföldön is: „egy év alatt több mint egymillióval csökkent a nyomtatott napilapot rendszeresen olvasók száma Németországban.” (forrás: Tovább csökkent a nyomtatott újságok olvasottsága Németországban. 2013.)

olvasótábora folyamatosan szűkülni látszik.²² A hetilapolvasóknál hasonló folyamatok játszódnak le: számuk megfeleződését látjuk.²³ A vizsgált időszakban a napilapoknál a Népszabadság, a hetilapoknál a HVG a legnagyobb vesztes. A szórakoztató (női) magazinok (a Kiskegyed és a Nők Lapja esetében csak kisebb változásokról árulkodnak a számok) és a hobbilapok piacán jóval kisebb mértékű zsugorodás látható²⁴. Egy 2013-as cikk szerint az Elle és a Marie Claire mellett épp a Nők Lapja tudta növelni eladott példányszámát. Az országos felmérések egyikében²⁵ azt tapasztalták, hogy a közéleti hetilapok piacán sem javul a helyzet.

A Központi Statisztikai Hivatal 2013-ban közzétett adatai szerint a legkedveltebb lapok listájának előkelő helyezettjei a magazinok (ezen belül is a női magazinok), valamint az életmód és ezoterikus magazinok. A beszámoló szerint népszerűek még az országos, megyei és helyi napilapok.

A Szonda Ipsos jelentése szerint a „nyomtatott sajtótermékek közül a legnagyobb elérése (49%) és a legtöbb minimum heti olvasója (35%) a helyi, megyei napilapoknak van. Ezt követően az általános témákat inkább bulvárosabbban megközelítő napilapok (Blikk, Metropol, Bors) jutnak el az emberekhez.”²⁶

2011-ben a sajtópiac olvasottsági felmérését elkészítő Nemzeti Olvasottság Kutatás (NOK) hasonló eredményre jut: a női lapok, sztármagazinok, egészség/életmód lapok a legolvasottabbak, illetve a helyi és országos napilapok.

Számos regionális újságnak bővült az olvasótábora, ami a szakértők szerint azt jelzi, hogy erős az érdeklődés az interneten nem elérhető és az országos lapokból kimaradó helyi, regionális vonatkozású hírek iránt. Az ilyen jellegű időszak kiadványok olvasottságának okai közé tartozik még, hogy ezek között megtalálható ingyenesen terjesztett lapok, melyeket közvetlenül a lakosság postaládájába dobnak.

A példányszámok alakulását sok tényező befolyásolja. Például az elkölthető jövedelmek reálértékének csökkenése/stagnálása és a lapok áremelése. Továbbá olvashatunk olyan

22„Míg a lakosság 56 százaléka legalább ritkán a kezébe vette a - legnépszerűbb - megyei napilapokat 2007-ben, addig most ugyanez az arány 49 százalék.” (forrás: Szonda Ipsos. 2011.)

23Nagy Attila és Péterfi Rita „a hetilapok keresettségének 1985-től kezdődő lassúbb, majd a 2000 és 2005 közötti években tapasztalt, drámaian felgyorsuló csökkenését, megfeleződését, 44%-ról 22%-ra zsugorodásáról” írnak.

24„A legtöbb példányban értékesített lap, noha kevesebbet adnak el ebből is, még mindig a Nők Lapja.” (forrás: K. B. 2012.)

25K. B. 2012.

26Szonda Ipsos. 2011.

feltételezéseket is, hogy Craig Newmark 1995-ben alapított levelezőlistája, vagy a Google News lenne a felelős. Sőt lehetséges, hogy a nyomtatott sajtó maga hozta magát ilyen helyzetbe azzal, hogy az elmúlt tizenöt évben képtelen volt alkalmazkodni a megváltozott körülményekhez, s egész egyszerűen „maga dőlt a késbe”²⁷. A kilencvenes évek közepén a nyomtatott lapok még abban sem voltak biztosak, hogy meg kell-e jelenniük a neten egyáltalán. Miért adnának ingyen valamit, amiért pénzt is kérhetnek? Egy, a témában megjelent friss cikk²⁸ szerint a nyomtatott sajtó számára a digitális átállás lehetőség (a nyomtatott kiadás költséges, korlátozott a példányszám, célba juttatása költséges és földrajzilag behatárolt) és kényszer („A hirdetési piac és a tőke egyre erőteljesebben vándorol át a nyomtatott médiából az online médiába, ezzel kihúzva a pénzügyi alapot a nyomtatott napi- és hetilapok jelentős része alól.”²⁹). 2010 után a lapok számának félesége nőtt: ugyanis a kiadók az olvasóközönséget a kínálat bővítésével kívánták megtartani, a növekvő számú lapból viszont mind kevesebbet adtak el, mivel az egyébként is egyre kevésbé olvasó nagyközönség a korábbinál alacsonyabb számban vásárolt a termékekből. Így – Bokor Klára, a Kiskegyed főszerkesztője szerint – sokkal válogatosabbak ma az olvasók, könnyebben elcsábulnak, kevésbé márkahűek, mint akár tíz évvel ezelőtt, ezért újra és újra el kell csábítani őket. A Nemzeti Olvasottság Kutatás szerint Magyarországon (2011-ben) a lapok fogyasztóinak közel kétötöde, több mint hárommillió ember csak „saját” példányt olvas, azaz előfizet a sajtótermékre, vagy maga vásárolja.

27Anarki: Ki ölte meg a nyomtatott sajtót?

28Moldován.

29Moldován. 123. p.

Az internet hatása a folyóirat olvasási szokásokra

Az olvasási szokásokat kutatva érdemes megvizsgálni azt a kérdést, hogy az internet miként befolyásolja a nyomtatott szó iránti igényt. Napjainkra ugyanis jellemzően megváltozott az információhoz való hozzáférés módja: míg korábban a friss információhoz inkább a napilapokon keresztül jutottunk hozzá, ma már a lapok online felületén percekben belül megjelenik a friss hír, s ezek éjjel-nappal elérhetővé válnak.

Az olvasók tehát „nem pártolnak el a napilaptól mint médiumtól, hanem csak platformot váltanak”³⁰. A politikai, gazdasági napilapok példányszámának visszaesése nemcsak ezen lapok internetes verzióinak köszönhető, hanem a különböző új hírportálok megjelenésének is. A WAN (World Association of Newspapers), a napilapkiadók világszövetségének 2007. június 3–6. között a dél-afrikai Fokvárosban tartott 60. kongresszusán résztvevő Kázmér Judit fontos tanulásként idézte, hogy a napilapkiadás alapját, a híryanag fogalmát kell újradefiniálni: hír mindaz, amit tegnap hallottam, és mára jobban megismertem a részleteit. Tehát továbbra is mindennek az alapja a hír, de azt tovább kell alakítani, hogy akár mozgókép, video, online megjelenés legyen belőle.

Gereben Ferenc felmérése³¹ alapján kimutatható, hogy a folyóiratolvasók egyik markáns típusánál a nyomtatott sajtó helyét már szinte teljesen betöltötték a digitális hírportálok iránti igény. Olyan tevékenységek lépnek az olvasás helyébe, amelyeknek „felfokozott inger- és élményvilága „munka nélkül”, közvetlenül is érzékelhető, „élvezhető”. A nyomtatott verzió egyre inkább a kiegészítő elem funkcióját veszi fel, ami nélkül nem teljes az összkép. A nyomtatott sajtónak a hírt kell kibontania, megvilágítania. Ezt támasztja alá Fábíán Sándor Péter cikke, melyben a média szórakoztató funkcióját emeli ki, valamint szerinte az internethasználat terjedése ellenére a vélemények és a kommentárok hazája a minőségi napilap marad. Így az a paradox helyzet áll elő, hogy bár az interneten mindenki kifejtheti

30Forrás: Tovább csökkent a nyomtatott újságok olvasottsága Németországban. 2013.

31Gereben F. 517. p.

véleményét, ismertetheti álláspontját, az olvasók egy része igényli, hogy megalapozott, igényes írásokból tájékozódhasson, megkímélve magát a világhálós tartalmak özönében való keresgéléstől.

A fizetős lapok megtanultak együtt élni az új szereplőkkel, kiadók stratégiájának fontos eleme lehet a jövőben a fiatal generációk megnyerése. Ehhez az út a professzionális hírszolgáltatáson, az elemző tartalom és az igényes, különböző szempontú vélemények bemutatásán keresztül vezet. Fábián Sándor Péter szerint végül ki fog alakulni egy szűkebb, de az eddiginél magasabb szintű minőségi tartalmat igénylő és azt megfizetni is hajlandó olvasói réteg. Egyelőre azonban úgy tűnik, hogy az átlagos médiafogyasztó szűkebb és tágabb környezetének legfontosabb híreiért közvetlenül nem hajlandó pénzt kiadni.

A Könyvtári Figyelőben megjelent egyik cikk³² szerint az internet használata önmagában nem zárja ki a nyomtatott sajtó olvasását. A könyvtárba nem járók 83 %-a internetezni sem szokott, míg a beiratkozott olvasók 86%-a vallotta magát több-kevesebb rendszerességgel internetezőnek. A folyóiratokat nem olvasók 84 %-a számítógépet sem használ, míg a sajtóterméket rendszeresen kézbe vevők többsége (54%) a számítógépek világával is közeli kapcsolatban van. Vagyis „a könyvet nem olvasók tábora nőtt, a regisztrált könyvtárlátogatók aránya stagnál, de jól érzékelhetően gyarapodik a számítógépet, internetet használók, egyébként többnyire olvasó, könyvtárba is járó, főként az iskolázottabbakat és fiatalabbakat magában foglaló rétege.”³³ Ugyanerre a végkövetkeztetésre jut az OSZK által 2010-ben a családi olvasás éve számára készült kutatás is, mely szerint az intenzív internethasználat nem jár negatív hatással a (folyóirat) olvasásra. Gombos Péter megállapítása szerint a családi olvasás évében végzett vizsgálat egyik tanulsága, hogy ugyan megállt az egyáltalán nem olvasók számának növekedése, az olvasás azonban csak a negyedik helyen szerepel a szabadidős tevékenységek között. A Központi Statisztikai Hivatal 2013-as adatai szerint a könyvolvasáshoz hasonlóan folyóiratot is legtöbben a nyugdíjasok olvasnak. Az idősebb korosztály (könyvtári) olvasásához hozzájárulhat az is, hogy a Nemzeti Olvasottság Kutatás adatai alapján 2013 második negyedében az 55 év felettiek mindössze 25%-a használt internetet, ami jelentősen elmarad az országos átlagtól (61%). Számukra tehát (a televízió mellett) még mindig a nyomtatott sajtó híre jelenti a friss hírt.

Csorba Zsuzsa 2005-ben úgy gondolta, hogy még ha az online újságok szerepe – az internethasználat növekedésével párhuzamosan – erősödik is, a nyomtatott újságok szerepét

³²Nagy– Péterfi.

³³Nagy – Péterfi. 44. p.

nem képes átvenni. Ugyanezt írja egy 2012-es cikk is, majd hozzáteszi, hogy a jelenlegi trendek alapján valószínűsíthető, hogy a hírek ingyenessége csupán egy átmeneti állapot, amíg a hírszolgáltatás médiapiaca teljesen át nem rendeződik és már ma komoly viták folynak arról, hogy „mikor” és „hogyan” vezessék be a fizetős online hírszolgáltatást. Híreket és tudósításokat akár a metróban, vagy ebéd közben is nézhet az ember, de minőségi tartalmat mindenki nyugodt környezetben szeret értelmezni.³⁴ A minőségi újságírás végső mentsvára tehát a nyomtatott sajtó lehet.

Az online és a nyomtatott média összehasonlítása a könyvtári időszaki kiadványok kölcsönzése alapján

Az összehasonlítás célja annak megvizsgálása, hogy a kölcsönzött időszaki kiadványok rendelkeznek-e online felülettel, és ha igen, akkor az mennyiben és hogyan tér el a nyomtatott formában megjelent tartalomtól.

Az időszaki kiadványok online felületének vizsgálata az időszaki kiadványok 2013-as kölcsönzése alapján történt. A vizsgálat 2014 márciusában-áprilisában készült.

A folyamatosan változó online tartalom miatt csak az adott pillanatban vett mintavétel idején nyújt megbízható információt. Mintavétel utoljára 2005-ban történt: ennek módját és eredményeit lásd a forrásoknál (Schleicher, 2005.). Az internetes tartalom vizsgálatakor az online felület kínálta tartalmak sokszínűsége miatt csak az alábbi szempontokat vizsgáljuk, melyeket elegendőnek tartjuk később az olvasói szokások feltérképezésénél.

- van / nincs online felület
- a legfrissebb szám:
 - elérhető (cikkek olvashatók teljes terjedelemben)
 - nem elérhető
- archívum

³⁴Ugyan bulvárlapról van szó, de a könyvtár folyóirat-kölcsönzésében előkelő helyen szerepelő Kiskegyed főszerkesztője is hasonlóképpen látja a helyzetet: „Nem nagyon látni olyat, hogy valaki laptopot vesz elő a metróban. Ugyanakkor tabletből még viszonylag kevés van, és bár okosmobil már sok ember kezében van, nem feltétlenül használják női magazinok olvasására.” (forrás: www.mmonline.hu)

- van
- nincs

Az újságok online felületét tanulmányozva azt tapasztaltuk, hogy a papír alapú folyóirat és ezek internetes felülete nem mindig fedik egymást:

- sokszor csak ízelítőt adnak egy-egy cikkből (pl. Burda)
- csak a tartalomjegyzéket tüntetik fel (pl. Földgömb Magazin)
- olykor felteszik ugyan a teljes terjedelmű cikket, de csak egy idő múltán (pl. Forrás), vagy csak pénzért (pl. Figyelő)
- néhány esetben úgy tűnik, hogy a nyomtatott verziótól teljesen különálló életet élnek (pl. Lakáskultúra)

Moldován István a digitális (interneten, e-bookon, mobilon olvasható lapok) átállás két formáját különbözteti meg: a régi sajtó digitalizálását és a sajtó közvetlen online megjelenését. Ez utóbbi lépései:

- a nyomtatott változat kerül fel (pl. Dunaújvárosi Hírlap)
- eltérnek a nyomtatott tartalomtól (pl. Magyar Narancs)
- csak online érhető el a tartalom (pl. História). (Ezzel kapcsolatban érdemes megjegyeznünk, hogy a teljes cikkek online elérését elsősorban a szépirodalmi lapok nyújtják: náluk akár több évre, évtizedre visszamenően is kereshetünk archívumukban. pl.: Holmi)
- egyes laptípusok, mint például az informatikai vagy a lakberendezési tartalmúak, inkább portálként frissülő tartalommal jelennek meg (számozás, archiválás nélkül; pl. Otthon), vagy épp blogként működnek (pl. Cosmopolitan); ez esetben az online felület inkább tekinthető egyfajta önreklámnak, ill. olyan helynek, ahol kapcsolatot létesíthetnek az olvasók a folyóirattal és egymással. (Jelen tanulmányban nem térünk ki a különböző közösségi oldalak olvasói szokásokra gyakorolt hatásaira. Ezek az oldalak inkább szolgálják az emberek közötti, semmint a lapokkal történő kapcsolattartást.)

A korábbi vizsgálatok eredményeinek összehasonlítása

a 2013-as és 2014-es vizsgálatok eredményeivel

1. Schleicher Judit 2005-ös tanulmánya

A fent vázolt sokszínű képet tapasztalta Schleicher Judit is a 2005-ös tanulmány készítésekor, így 23 darab folyóiratot választott ki (különféle periodicitású és tartalmú lapokat), hogy honlapjukat összehasonlítva nagy vonalakban képet alkothasson.

A mai állapot összevetése a Schleicher Judit 2005-ös tanulmányával:

- hét³⁵ folyóiratnak nem volt önálló honlapja
- 2014-ben a fent említett hét folyóiratból három³⁶ még mindig nem rendelkezik önálló online felülettel, a többi esetében pedig csak részleges tartalomról beszélhetünk: ezen lapok a Magyar Turista kivételével mindhárom évben jelen vannak, s szintén elszórt mintát mutatnak. (Közülük a legnépszerűbb három: a Praktika, a Kiskegyed Konyhája és a Príma Konyha Magazin.)
- a Schleicher Judit által vizsgált 23 periodikából 12 darabot³⁷ emelünk ki:
 - a kiválasztás szempontjai:
 - 2011-2013-ban is jártak a könyvtárba
 - mindegyiknek van önálló webes felülete, s (három kivételével) mindegyiken a nyomtatott lapban megjelent teljes terjedelmű cikkeket el lehet olvasni

35Kertbarát; Kiskegyed Konyhája; Magyar Turista; Modern házak, lakások; Óvodai Nevelés; Praktika; Príma Konyha Magazin

36Modern Házak, Lakások; Óvodai Nevelés; Príma Konyha Magazin

37Fejér Megyei Hírlap; Népszabadság; HVG; Autó Magazin; Hócipő; 168 óra; Autó-Motor; Élet és Irodalom; Képes Sort; Élet és Tudomány; Magyar Narancs; Chip Magazin

- a vizsgálat eredménye: ezek a lapok - a nyomtatott tartalom internetes elérése ellenére - a könyvtárban 2005 óta népszerűek (legnépszerűbbeknek mondhatjuk a HVG-t, a 168 órát, a Praktikát és a Chip Magazint)

2. Schleicher Judit 2006-os vizsgálata

Míg a 2006-os beszámoló szerint a folyóirat-állomány 81 %-ának van honlapja, addig 2014-ben ez a szám majdnem 100 %. Emiatt érdemes megvizsgálni a teljes folyóirat-állomány olvasottságát (vagyis esetünkben a raktári kéréseket, mely a kölcsönzést is mutatja, hiszen csak régi lapszámokat lehet kivinni) a lapok online felületével. (Fontos megjegyezni, hogy most kifejezetten a nyomtatásban megjelent tartalmat hasonlítjuk össze a digitális tartalommal. Ezt indokolja például, hogy az egyik legnépszerűbb lapunk a HVG, annak ellenére, hogy van online felülete - amin egyébként más tartalom jelenik meg, mint nyomtatásban.)

2013-ban a kölcsönzött időszaki kiadványok döntő többsége rendelkezik webes felülettel, bár a legnépszerűbb újságok honlapján nem olvasható a nyomtatott verzióban megjelent friss cikkek, sem a korábbiak, vagyis nem rendelkezik archívummal (pl.: Nők Lapja, Barikád, Chip Magazin, PC World, Heti Válasz).

Tapasztalatok alapján megállapítható, hogy a felkínált on-line eléréssel nem élnek az olvasók. Számos időszaki kiadvány előfizetése mellé ugyanis egy olyan kódot is kap a könyvtár, amely ingyenesen elérhetővé tesz az on-line felületen a tartalmakat. (pl.: számos szépirodalmi tartalmú időszaki kiadvány, HVG)

Az időszaki kiadványok kölcsönzésének vizsgálata

(összesített adatokat tartalmazó táblázatot lásd: 4. melléklet)

1. **a kölcsönzés folyamata:** az olvasónak a könyvtár folyóirat-kínálatáról mind otthon (Elektronikus folyóirat-nyilvántartás), mind a könyvtárban lehetősége van tájékozódni. Ha szükséges, akkor az olvasói térben tartózkodó könyvtárhoz fordul kérésével, aki felhossa a raktárból a kívánt időszaki kiadványt: konkrét számot, vagy több számot válogatás céljából. Erről raktári kéreőlapot tölt ki a könyvtáros, mely esetenként elmaradt. A kölcsönzést a kölcsönzési lapon regisztráljuk.

2. raktárból való felkérés okai:

- kölcsönzés
- helyben használat
- fénymásolás

3. raktárból felhozott időszaki kiadványok megoszlása:

év	kéreősi alka- lom	cím szá- ma	felhozott évfolyam száma	periodicitás (cím alapján)			beszerzés módja (cím alapján)	
				napilap	hetilap	havilap	vásárlás	NKA
2011	460	108	524	7 (6,4%)	15 (14%)	86 (79,6%)	81 (75%)	21 (19,5%)
2012	313	79	256	6 (7,5%)	10 (12,6%)	63 (79,9%)	61 (77,2%)	16 (20,2%)
2013	404	70	435	7 (10%)	10 (15,5%)	52 (75,5%)	66 (94,2%)	11 (15,7%)

Tartalom (cím szerint)	2011	2012	2013
bulvár	5	5	3
egészség	12	14	10
hobbi	26	20	17
könyvtári szaklap	2	0	2
közélet	18	12	16
művészet	7	4	2
pedagógia	3	3	0
sport	2	1	1
irodalomtudomány, szépirodalom	16	10	8
természettudomány	6	4	4
történelem	3	3	3
vegyes	3	2	3
egyéb	5	1	1

4. a kölcsönzött időszaki kiadványok megoszlása:

év	darab-száma	cím száma	periodicitás (cím alapján)		beszerzés módja (cím alapján)	
			hetilap	havi	előfizetés, vásárlás	NKA
2011	1009	98	13 (12,3%)	86 (87,7%)	81 (82,6%)	11 (11,2%)
2012	777	76	10 (13,2%)	66 (86,8%)	67 (88%)	6 (8%)
2013	803	62	11 (17,7%)	51 (82,3%)	50 (80,6%)	9 (14,6%)

Tartalom (cím szerint)	2011	2012	2013
bulvár	6	5	3
egészség	13	13	8
hobbi	29	21	20
könyvtári szaklap	1	1	2
közélet	12	10	10
művészet	8	7	3
pedagógia	3	3	0
sport	0	0	0
irodalomtudomány, szépirodalom	10	7	5
természettudomány	7	3	5
történelem	3	2	3
vegyes	2	3	2
egyéb	4	1	1

5. a 2013-ban rendelt időszaki kiadványok, a kölcsönzésük és a raktári felkérésük tartalmi szempontból

év		2011	2012
bulvár	Fe	5	5
	kölcs.	6 ³⁸	5
	raktár	5	5

A fenti táblázat alapján látható, hogy a felkínált bulvár témájú időszaki kiadványok népszerűek: mindegyikét kikölcsönözték az olvasók. A 2013-ra lemondott két lap (Kisgyed, Sikeres Nők) számait egyre kisebb számban kölcsönözték az olvasók, valamint a témában felkínált többi periodikához képest is kisebb arányban voltak jelen a kölcsönzésben.

év		2011	2012
egészség	Fe	16	16
	kölcs.	13	13
	raktár	12	14

A fenti táblázat alapján látható, hogy a felkínált egészség témájú időszaki kiadványok is igen keresettek 2013-ban. A korábbi évekhez képest szinte az összes fajtát elvitték. A 2013-ban már nem járó időszaki kiadványok³⁹ zömét a korábbi években ajándékba kapta a könyvtár, a megmaradtakra előfizettek.

38A kölcsönzés itt és a továbbiakban azért nagyobb a raktári kérés számánál, mert az időszaki kiadványok raktári felkérését valószínűleg elmulasztották regisztrálni.

39Ezen időszaki kiadványok: Anyák Lapja; Család, gyermek, ifjúság; Gyöngy; Family; Ideál; Jelige; Lydia

év		2011	2012
hobbi	Fe	35	29
	kölcs.	29	21
	raktár	26	20

A fenti táblázat alapján látható, hogy a felkínált hobbi témájú időszak kiadványok szintén keresettek; csupán kettőt⁴⁰ nem kölcsönöztek ki.

év		2011	2012
könyvtári szaklap	Fe	7	7
	kölcs.	1	1
	raktár	2	0

A fenti táblázat alapján látható, hogy a felkínált könyvtári szakmai időszak kiadványokból keveset kölcsönöztek ki, mivel ezen kiadványok a könyvtárosok szakmai munkájának segítésére járnak elsősorban.

év		2011	2012
közélet	Fe	29	27
	kölcs.	12	10
	raktár	18	12

A fenti táblázat alapján látható, hogy a felkínált közéleti témájú időszak kiadványok több mint felét⁴¹ nem kölcsönözték ki. A számok azonban megtévesztőek, mivel egyrészt a kikölcsönzöttek száma jelentős a többi témához képest, másrészt ezen kiadványok egy részét nem lehet elvinni, mert napilap (pl. Dunaújvárosi Hírlap), vagy

⁴⁰A kutya; Magyar Turista

⁴¹Dunaújvárosi Hírlap; Magyar Nemzet; Népszabadság; Humánpolitikai Szemle; Dunaferr, Dunapentelei Hírlap; Fejér Megyei Hírlap; Magyar Hírlap; Népszava; Innotéka; Mezőföldi Élet; Rácalmás

a Helytörténeti Gyűjtemény része (pl. Rácalmás), ill. szerepel közöttük ma már nem kiadott, csak a raktárban őrzött kiadvány is (pl. Dunapentelei Hírlap).

év		2011	2012
művészet	Fe	10	9
	kölcs.	8	7
	raktár	7	4

A fenti táblázat alapján látható, hogy a felkínált művészeti témájú időszaki kiadványoknak csak igen kis számát kölcsönzik olvasóink. Ezen kiadványok felét vásárolja, másik felét az NKA támogatásával kapja a könyvtár.

év		2011	2012
pedagógia	Fe	8	7
	kölcs.	3	3
	raktár	3	3

A fenti táblázat alapján látható, hogy a felkínált pedagógiai témájú időszaki kiadványokat 2013-ban már egyáltalán nem kérték és nem kölcsönözték.

2011-ben az alábbi kiadványokat rendeltük meg vagy őriztük a raktárban (vastagon szedve a kölcsönzöttek): **Köznevelés; Fejlesztő Pedagógia; Óvodai Nevelés;** Comitatus; Csengőszó; Édes Anyanyelvünk; Educatio; Felnőttképzés; Fogyatékoság és Társadalom; Gyógypedagógiai Szemle; Iskolakultúra; Könyv és Nevelés; Szociológiai Szemle; Taní-Tani; Tanító; Új Katedra; Új Pedagógiai Szemle.

2012-ben az alábbi kiadványokat rendeltük meg vagy őriztük a raktárban (vastagon szedve a kölcsönzöttek): **Fejlesztő Pedagógia; Óvodai Nevelés; Új Pedagógiai Szemle;** Édes Anyanyelvünk; Felnőttképzés; Iskolakultúra; Tanító.

2013-ban az alábbi kiadványokat rendeltük meg vagy őriztük a raktárban (**kölcsönzés nem volt**): Édes Anyanyelvünk; Fejlesztő Pedagógia; Óvodai Nevelés.

Tehát azt látjuk, hogy a népszerű, továbbra is rendelt pedagógiai témájú, korábban kölcsönzött kiadványokat nem kölcsönözték 2013-ban.

év		2011	2012
sport	Fe	2	2
	kölcs.	0	0
	raktár	2	1

A fenti táblázat alapján látható, hogy a felkínált sport témájú időszak kiadványokat⁴² a vizsgálat három év alatt egyszer sem kölcsönözték ki. A raktárból azonban több alkalommal is felkérték mindhárom évben a Nemzeti Sportnak az adott évben megjelent évfolyamát.

év		2011	2012
irodalomtudomány, szépirodalom	Fe	57	52
	kölcs.	10	7
	raktár	16	10

A fenti táblázat alapján látható, hogy a felkínált irodalmi témájú időszak kiadványok elenyésző százalékát kérték fel vagy kölcsönözték ki az olvasók (10 %). A felkínált kiadványok 85 %-át a könyvtár az NKA-tól kapja. A 2013-ban a kikölcsönzött kiadványok közül csak a könyvtár által előfizetett Élet és Irodalom szerepel jelentős számban (68 %).

év		2011	2012
természettudomány	Fe	9	7
	kölcs.	7	3
	raktár	6	4

⁴²Képes Sport; Nemzeti Sport

A fenti táblázat alapján látható, hogy a felkínált természettudományos időszaki kiadványokat szívesen viszik ki olvasóink (a kikölcsönzött darabszámuk is jelentős!). Csupán a Földgömböt, a Természet Világát és a Természet Világa Különszámot nem kölcsönözték ki.

év		2011	2012
történelem	Fe	4	4
	kölcs.	3	2
	raktár	3	3

A fenti táblázat alapján látható, hogy a felkínált történelmi témájú időszaki kiadványok száma nőtt a Felnőttkönyvtár kínálatában. 2013-ban a két darab plusz kiadványt az NKA-tól kapta a könyvtár, ezeket azonban nem kölcsönözték ki. Mindhárom évben kölcsönözték a Rubicont, Históriát és a Várak, kastélyok templomok címűt.

év		2011	2012
vegyes	Fe	4	4
	kölcs.	2	3
	raktár	3	2

A fenti táblázat alapján látható, hogy a felkínált vegyes témájú, azaz több tudományág híreiből szemezgető, közérthető tárgyalásmódú, és a tudományt népszerűsítő időszaki kiadványok szinte mindegyikét kölcsönözték, s ezen kiadványok kikölcsönzött darabszáma jelentős.

év		2011	2012
egyéb	Fe	8	4
	kölcs.	4	1
	raktár	5	1

A fenti táblázat alapján látható, hogy a felkínált egyéb (gazdasági, manager, vállalkozási témájú) időszak kiadványok kölcsönzése elenyésző. Csak a friss híreket nyújtó Figyelő hetilapot kölcsönzik az olvasók, abból is mindössze egy-egy darabot 2012-ben és 2013-ban.

Összefoglalásként elmondhatjuk, hogy a legnépszerűbb időszak kiadványok (a kínálat és a kölcsönzés arányát tekintve): bulvár, egészség, hobbi, közélet, természettudomány, vegyes. 2013-ban a kikölcsönzött időszak kiadványok darabszámát tekintve a legnépszerűbbek a közéleti és a hobbi lapok.

6. a kölcsönzött időszak kiadványok elemzése azok címét tekintve

Kölcsönzött időszak kiadványok „toplistája”	
2011	2012
Burda	HVG
HVG	Nők Lapja
Nők Lapja	Szabad Föld
Természetgyógyász Magazin	Heti Válasz
PC Guru	168 óra
168 óra	Burda
Cosmopolitan	Rubicon
Szép Lak	Barikád
Szabad Föld	Keresztszemes Magazin
Praktika	Mindennapi Pszichológia

Csak egyszer kölcsönzött időszak kiadványok	
2011	2012
A Földgömb	A Földgömb (NKA)
A Mi Otthonunk	A Kutya
Árgus (NKA)	A Macska
Autókatalógus 2010	Árgus (NKA)
Bárka (NKA)	Biokultúra
Filmvilág	Figyelő
Ideál	Hitel (NKA)
Jelige	Hócipő
Kiskegyed	Kiskegyed Konyhája

Kismama	Metropolis
Kortárs (NKA)	Modern Házak
Könyv, Könyvtár, Könyvtáros	Premier
Magyar Napló (NKA)	Színház melléklet
Motor Katalógus 2010	Új Művészet
Múzeum Café	
Műhely (NKA)	
Ötlet Mozaik	
Színház melléklet	
Természet Világa	
UFÓ magazin	
Vox Magazin	

2011-ben az előfizetett és/vagy vásárolt időszaki kiadványok (138 db - cím szerint) közül 74 darabot⁴³ kölcsönöztek ki (53 %). A nem kölcsönzött időszaki kiadványok (64 db – cím szerint) közül csak két darab hetilap (Nemzeti Sport, Express), a többi havilap. Tartalmukat tekintve minden téma képviselteti magát.

2012-ben az előfizetett és/vagy vásárolt időszaki kiadványok (115 db - cím szerint) közül 62 darabot kölcsönöztek ki (54 %). A nem kölcsönzött időszaki kiadványok (53 db – cím szerint) között hetilap nincs; tartalmilag szintén vegyes.

2013-ban az előfizetett és/vagy vásárolt időszaki kiadványok (80 db - cím szerint) közül 61 darabot kölcsönöztek ki (76 %). A nem kölcsönzött időszaki kiadványok (33 db – cím szerint) közül egy volt hetilap (Képes Sport); tartalmukat tekintve változatos képet látunk.

7. az időszaki kiadványt kölcsönző olvasókról (az olvasók összesített adatait tartalmazó táblázatot lásd: 5. melléklet)

év	olvasók
----	---------

⁴³Ezek között nem szerepelnek azok a kikölcsönzött időszaki kiadványok, melyeket az adott évben már nem rendeltük, de a raktárban még őriztük!

	Fe (beir. ⁴⁴)	i.k. kölcs.
2011	4970	113 (2,2%)
2012	4670	96 (2%)
2013	4192	80 (1,9%)

év	időszaki kiadványt kölcsönző olvasók						
	életkor			foglalkozás			nem
	15-26	27-64	65+	tanuló ⁴⁵	aktív dolgozó ⁴⁶	nyugdíjas, munkanélküli, egyéb	férfi
2011	17	67	19	23	44	29	37
2012	19	56	21	47	47	28	23
2013	13	47	19	32	32	27	24

Az időszaki kiadványt kölcsönző olvasók nem, életkor és foglalkozás szerinti megoszlását a 2014-es olvasói nyilvántartás alapján számoltuk ki. Ebből adódóan a korábbi években kölcsönzött, de a 2014-es nyilvántartásban már nem szereplő olvasók életkori és foglalkozási adatait nem tudjuk megállapítani. Ezen adathiányok száma, és egészhez viszonyított százalékos értéke:

- a 2011-ben kölcsönző olvasók (113 fő) esetében: 10 fő (8,8 %)
- a 2012-ben kölcsönző olvasók (96 fő) esetében: 0 fő (0 %)
- a 2013-ban kölcsönző olvasók (80 fő) esetében: 1 fő (0,1 %)

Az adatok fent leírt hiánya nem releváns a vizsgálat szempontjából.

Következtetések

44A 2011-es és a 2012-es értékek - az adminisztráció sajátossága miatt - tartalmazzák a Béke Fiókkönyvtár adatait is!

45„tanuló” = középiskolás + felsőoktatásban tanulók

46„aktív dolgozó” = alkalmazott + értelmiségi + vállalkozó

A könyvtár statisztikái alapján a forgalom csökkenését látjuk: mind a kölcsönző olvasók, mind a kivitt folyóiratok száma csökkent. Lehetséges okai:

- csökkent a beiratkozott olvasók száma
- nem megfelelő a kínálat
- az internet hatására olvasókat veszít a könyvtár

A raktárból felkért időszaki kiadványok száma az időszaki kiadványok kölcsönzésénél lassabb apadást mutat, melynek az az oka, hogy a kölcsönzéshez több időszaki kiadványt is felkérnek válogatáshoz.

év	alkalom	
	kölcsönzés	raktár (kérőlapok száma)
2011	336	460
2012	259	313
2013	268	404

A raktárból felkért időszaki kiadványok 10 %-a⁴⁷ napilap. A Dunaújvárosi Hírlap kéréseit áttekintve a következőket látjuk:

- 2011-ben: összesen 18 kérési alkalom; ebből 14 alkalommal a 2011-ben megjelent lapszámokat kérték fel olvasóink, s ezek egyike se volt a kérés időpontjához képest egy hónapnál régebbi
- 2012-ben: összesen 5 kérési alkalom; ebből 2 alkalommal 2012-ben megjelent lapszámokat kértek fel az olvasók; 2 alkalommal kértek a kérés időpontjához képest egy hónapnál régebbi lapszámot
- 2013-ban: összesen 9 kérési alkalom; ebből 4 alkalommal 2013-ban megjelent lapszámot kértek, s ezek egyike se volt a kérés időpontjához képest egy hónapnál régebbi

47 Dunaújvárosi Hírlap, Fejér Megyei Hírlap, Magyar Hírlap, Magyar Nemzet, Nemzeti Sport, Népszabadság, Népszava

Tehát a vizsgált időszakban a helyi híreket tartalmazó hírlap keresi alkalmainak 62,5 %-ában a pár hétnél nem régebbi híreket tartalmazó lapszámokra voltak kíváncsiak olvasóink.

A raktárból felkért időszaki kiadványok közül az esetek többségében az adott évhez képest pár évnél régebbi évfolyamokat nem kértek. Ennek egyik oka, hogy bizonyos esetekben a megőrzési idő nem is adna lehetőséget korábbi lapszámok kölcsönzésére. Az alábbi táblázat az adott évben felkért évfolyamok darabszámát mutatja:

évfolyam		2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
év	2011			342	112	22	14	6	3
	2012		223	69	24	12	5	4	2
	2013	298	88	16	14	5			1

A kikölcsönzött időszaki kiadványok száma a könyvtár összes kikölcsönzött dokumentumszámának kb. 1 %-át teszi ki mindhárom évben.

év	összes	időszaki kiadvány (% = Fe-ből)
2011	71.498	1039 (1,4%)
2012	68.469	777 (1,1%)
2013	63.383	775 (1,2%)

Tehát csökkenő tendencia figyelhető meg az időszaki kiadványok kölcsönzését tekintve. Ebben a könyvtár társadalomban betöltött szerepének változása is tükröződik: az interneten elérhető, szinte korlátlan mennyiségű információ miatt a könyvtár – mint információszoigáltató – korábbi 'monopol' helyzetét elveszítette. Az így adódott kényszerhelyzetben a könyvtár igyekszik lépést tartani az online elérhető tartalmakkal: az otthoni elérést segítő szolgáltatásokat is felkínál honlapján. Így például a Helytörténeti periodikumokat digitalizálja és a könyvtár honlapján bárki számára elérhetővé teszi.

A kölcsönzött időszaki kiadványok tartalmát tekintve azt látjuk, hogy a 2005-ben és 2006-ban tapasztaltakkal ellentétben már nem a hírlapokat, az informatikai és a szépirodalmi lapokat keresik leginkább. Az online felületen kínált tartalmak vizsgálatakor (2014) azt láttuk,

hogy ezen laptípusok esetében az internet szerepe megnőtt: ha nem is olvasható a nyomtatott formában megjelenő szöveg online, a digitális változat előnyére szolgál, hogy a világban történt események után szinte pár perc késéssel olvasható a róluk szóló friss hír. Ennek ellenére az olvasók 2011-2013-ban szívesen kölcsönöztek politikai témájú lapokat (napilapot és hetilapot egyaránt). Hasonló megállapítást tehetünk a szintén népszerű bulvárlapok esetében (ezek egyikének honlapján sem olvasható a nyomtatott változatban megjelent tartalom, mégsem magas a kikölcsönzött lapszámaik darabszáma; kivéve a Nők Lapját) és a hobbilapok (pl.: Burda, Chip Magazin) esetében (itt szintén nem olvasható a nyomtatott tartalom, s a kölcsönzésükben eltérő mértékben vitték ki ezeket). Továbbá azt látjuk, hogy a minél frissebb lapszámokat kéri a raktárból. Az NKA által támogatott időszak kiadványok aránya (melynek jelentős részét az irodalomtudománnyal foglalkozó, ill. szépirodalmi témájú lapok teszik ki) az egész folyóirat-állományhoz képest nőtt a három év alatt; ennek ellenére jelentős részét nem kölcsönözték ki az olvasók.

év		2011	2012
irodalomtudomány, szépirodalom	Fe	57	52
	kölcs.	10 (17%)	7 (13%)
	raktár	16 (28%)	10 (19%)

A kölcsönző olvasók elsősorban a középkorú, ill. idősebb korosztályból kerülnek ki; többségük aktív munkavállaló, ill. nyugdíjas (Fábián Erzsébet dolgozata alátámasztja következtetésünket: a dolgozata számára vett mintában szereplő nyugdíjasoknál második helyen említi az időszak kiadványok olvasását); az összes kölcsönző számottevő része nő. Az időszak kiadványt kölcsönző olvasók egy része állandó kölcsönző, s ezen törzskölcsönzők összetétele közel megegyezik az időszak kiadványt kölcsönző összes olvasó összetételével.

Azt láttuk, hogy a könyvtár által felkínált online-elérés lehetőségével a vizsgált időszakban nem éltek olvasóink. Érdemes megfontolni azt a lehetőséget, hogy a jövőben valamiképpen felhívjuk rá a figyelmet, hátha így többen vennék igénybe ezt a szolgáltatást.

Összefoglalóan azt látjuk, hogy az országos tendenciák figyelhetők meg a könyvtár időszak kiadványainak olvasottságában és kölcsönzésében. Egyrészt az internet teremtette versenyhelyzet fokozódása érződik, másrészt a könyvtárba beiratkozottak között egyre nagyobb a száma az idős korosztálynak. A fiatalabb korosztályok figyelme egyre inkább az

online módon könnyen elérhető információáradatra irányul: az (egyre csökkenő) olvasási igényeit a különböző, ingyen hozzáférhető és letölthető hírportálok és e-könyvek segítségével elégítik ki. Felmerül a kérdés, hogy az így egyre csökkenő tendenciát mutató könyvtári szolgáltatásnak, az időszaki kiadványok kölcsönzésének van-e még létjogosultsága? Továbbá kérdéses, hogy egyáltalán a nyomtatott sajtónak van-e még jövője?

Az olvasók elégedettségének és további igényeinek kiderítése érdekében érdemes lenne egy kérdőíves felmérést végezni. Ebben a fent vázolt elképzelésekre is rá lehetne kérdezni. Továbbá a könyvtárba járók minél szélesebb körének megnyerése érdekében szükségesnek tűnik a 30 év alatti olvasók, legfőképpen a Gyermekkönyvtárba járók olvasási szokásainak kiderítése, kérdőíves felmérése is. A legideálisabb igényfelmérést természetesen egy, az intézmény falain is túlmutató, városi szintű felmérés jelentené, minthogy a városlakóknak csak egy kis hányada jár a könyvtárba.

év	Dújv. lakóinak hány %-a beirat- kozott
2011	14,50%
2012	9,60%
2013	8,95%

A kérdőíves felmérés

(A kérdőíveket lásd a 6. mellékletben!)

A felmérés célja:

- az időszaki kiadványt olvasók és nem olvasók, valamint az időszaki kiadványt kölcsönzők és nem kölcsönzők igényeinek feltárása
- az időszaki kiadványok helyben olvasásának felmérése
- a kölcsönző olvasók elpártolása okainak kiderítése

A felmérés módszere:

- ideje: 2014. november 3-29.
- helyszíne: Felnőttkönyvtár (beiratkozási pult)
- kérdőíves felmérés egy rövid interjú formájában; minden megkérdezett személy választ egyazon kérdőíven regisztráljuk
- a megkérdezettek személye: önkéntes és anonim

A kérdőív felépítésekor és a felmérés lebonyolításának megtervezésekor igyekeztünk egy minél átgondoltabb és a célnak megfelelő szerkezetet és módszert kidolgozni, azonban mindez nem jelenti a statisztikai és szociológiai felmérés módszertana követelményeinek történő teljes körű megfelelést. Célunk inkább egy tájékozódó jellegű igényfelmérés volt. Így például törekedtünk a Felnőttkönyvtár minden látogatóját megkérdezni, emiatt előfordulhatott olyan eset is, amikor a visszatérő látogatót ismét megkérdeztük.

A tanulmány lezárásakor megfogalmazódott számtalan kérdés mindegyikére sajnos nem kaphattunk választ egy könyvtári keretek között végzett kérdőíves felméréssel. Az alább kifejtett témakörök azonban nyújthatnak némi mankót a könyvtár későbbi folyóirat szerzeményezésénél.

A felmérés adatainak összegzése

1. a válaszadók száma

Novemberben a 2014-es⁴⁸ havi látogatási alkalmak átlagával (2865 alkalom) közel megegyező számú (2809 alkalom) látogatási alkalmat regisztráltunk.

	Látogatási alkalmak száma a Felnőttkönyvtárban
január	3320
február	2957
március	3385
április	2985
május	2920
június	2461
július	2361
augusztus	2106
szeptember	2900
október	3314
november	2809

A válaszadók számának napi megoszlását az alábbi táblázat mutatja be:

	hétfők	keddek	szerdák	csütörtökök	péntek	szombatok	Összesen
Látogatási alkalmak száma	656	510	558	333	459	293	2809
Válaszadók száma	96	75	56	42	70	78	417

A csütörtöki napokon a rövidebb nyitvatartási idő⁴⁹ ellenére a hét többi napjához képest nagyobb forgalmat regisztrálunk. A táblázat alapján jól látható, hogy a szombati napokon pedig a kisebb forgalom ellenére magasabb válaszadási hajlandóságot tapasztaltunk a hét más napjaihoz képest.

2. a válaszadók megoszlása folyóirat olvasás alapján

48 forrás: a Felnőttkönyvtár 2014-es Munkanaplója

49 Hétfő: 10.00-18.30 h; kedd: 10.00-18.30 h; szerda: 10.00-18.30 h; csütörtök: 13.00-17.00 h; péntek: 10.00-18.30 h; szombat: 13.00-18.30

A válaszadók 48 %-a (203 fő) olvasott folyóiratot; 52 %-a (214 fő) nem olvasott folyóiratot. Tehát a folyóiratot olvasók és nem olvasók száma közel azonos.

3. a válaszadók megoszlása nemük szerint

A válaszadók 65 %-a nő volt, 35 %-a férfi. Ez az arány hasonló a beiratkozott olvasók nem szerinti megoszlásához. A válaszadó férfiak 72 %-a olvasott valamilyen újságot, a válaszadó nőknek pedig 37 %-a.

	nő	férfi	összesen
Folyóiratot olvasott	99	104	203
<u>nem</u> olvasott folyóiratot	174	40	214
összesen	273	144	417

4. a válaszadók megoszlása életkor szerint

A megkérdezettek többsége – igazodva a beiratkozott olvasók életkori arányához – a középkorú korosztályból került ki. Az alábbi táblázat a Felnőttkönyvtárba 2013-ban beiratkozott olvasók életkori megoszlását mutatja:

	életkor		
	15-26	27-64	65 felett
Beiratkozott olvasók (fő)	1360	2364	548

Az alábbi táblázat alapján jól látható, hogy a folyóirat olvasási kedv az életkor növekedésével párhuzamosan nő; legtöbbet az idősebb korosztály olvas. Míg az 50 év alattiak (186 fő) 39 %-a olvas folyóiratot a könyvtárban és 61 %-a nem, addig az 50 éve felettiek (231 fő) 55 %-a olvas folyóiratot, s 45 %-a nem.

	14-18	18-29	30-39	40-49	50-64	65 felett	összesen
olvasott folyóiratot	0	23	24	27	79	50	203
<u>nem</u> olvasott folyóiratot	8	35	33	36	61	41	214
összesen	8	58	57	63	140	91	417

5. milyen gyakran jönnek a válaszadók a könyvtárba folyóiratot olvasni?

A folyóiratot olvasók kb. harmada (35 %) csak dokumentumkölcsonzéskor olvas újságot a könyvtárban. A folyóiratot olvasók másik harmada (35 %) viszont

rendszeresen jár folyóiratot olvasni a könyvtárba: egyik fele hetente egyszer vagy többször is, másik fele havonta legalább egyszer.

A folyóiratot olvasó válaszadók 12 %-a naponta jön a könyvtárba folyóiratot olvasni.

Folyóiratot olvasók: milyen gyakran jön a könyvtárba folyóiratot olvasni?					
naponta	hetente	hetente többször	havonta	ritkábban	csak kölcsönzéskor
25	33	13	38	22	72

6. a folyóiratot nem olvasók otthoni folyóirat olvasási szokásai

A megkérdezettek közül az újságot nem olvasók esetében kíváncsiak voltunk az otthoni (elsősorban nyomtatott) folyóirat olvasási szokásokra. Ennél a kérdőívnél egy válaszadó több lehetőséget is megjelölhetett.

Otthoni folyóirat olvasási szokások a könyvtárban nem olvasóknál							
nem olvas	interneten olvas	igen					
		pénzt ad ki folyóíratra			ingyenes lapot olvas	„kölcsön”, cserél	interneten olvas
		napilapra	előfizet	vásárol			
34	32	50	36	58	131	75	130

A fenti táblázat alapján jól látható, hogy a könyvtárban nem olvasók többsége olvas otthon valamilyen formában folyóiratot. Számottevő részük az ingyenesen a levelesládába bedobott, vagy nagyobb intézményekben beszerezhető helyi lapot olvassa, ill. ugyanekkor arányban olvasnak otthon a nyomtatott lapok mellett internetet is. Továbbá az előzőekhez hasonló nagyságban adnak ki pénzt újságra (előfizet vagy újságosnál megveszi): tehát ragaszkodik a saját példányhoz.

A válaszadók kb. fele⁵⁰ otthon sem olvas nyomtatott sajtót; másik fele pedig az interneten elérhető cikkeket olvas.

⁵⁰ Ennek százalékos értéke az összes nem olvasó számához képest: 6 %.

A folyóiratokról

1. a folyóiratot nem olvasók „kívánságlistája”

A kérdőívben rákérdeztünk arra is, hogy a könyvtárban a folyóiratot nem olvasók mit olvasnának szívesen könyvtárunkban. Kéréseiket az alábbi táblázatban foglaltuk össze:

Keresett folyóiratok	Felkínált folyóiratok
történelem	Múlt-kor, Rubicon, Világtörténet, (História) ⁵¹
természettudomány	Élet és tudomány, Földgömb, Geo, National Geographic, Természet Világa, Természetbúvár
egészség	Egészségfejlesztés, Kismama, Mindennapi Pszichológia, Természetgyógyász Magazin, Új Elixír, Wellness
„régiségek”	Magyar Iparművészet, Múzeum Café, Új Művészet, Múlt-kor, Rubicon, Világtörténet, stb.
„angol nyelvű”	-
Hihetetlen Magazin (havilap, elsősorban paranormális jelenségekről, rejtélyekről)	-
Látkép (havilap; rejtélyek, történelem)	3. évezred, IPM, Múlt-kor, Rubicon, Reader's Digest, Világtörténet
Pénzmágus (havilap; gazdasági)	Figyelő, Piac és profit

2. a folyóiratot olvasók „kívánságlistája”

Keresett folyóiratok	Felkínált folyóiratok
divat	Cosmopolitan, Éva, Hölgyvilág, Nők lapja, Story
ezotéria	Hölgyvilág, Nők lapja, Mindennapi pszichológia, Story
egészség	Egészségfejlesztés, Kismama, Mindennapi pszichológia,

⁵¹ Online eléréssel!

	Természetgyógyász Magazin, Új elixír, Wellness
fotózás	Digitális Fotó Magazin
informatika	Chip Magazin, PC World
kertészet	Kertbarát, Kerti kalendárium
lakberendezés	A mi otthonunk, Lakáskultúra, Otthon, Szép házak
lovak	-
pszichológia	Családi lap, Egészségfejlesztés, Hölgyvilág, Kismama, Mindennapi pszichológia, Nők Lapja
vadászat	-
vitorlázás	-
5 perc angol <i>(havilap; idegennyelv-tanulás)</i>	-
Blikk Nők <i>(hetilap; bulvár)</i>	Cosmopolitan, Hölgyvilág, Nők lapja, Story
Blikk Nők Otthon és Kert <i>(havilap; lakberendezés)</i>	Kertbarát, Kerti kalendárium
Demokrata <i>(hetilap; politikai)</i>	168 óra, Heti válasz, Hócipő, Magyar Hírlap, Népszabadság, stb.
Der Spiegel <i>(hetilap; politikai)</i>	-
HVG Extra - Business <i>(negyedéves; gazdasági)</i>	Figyelő, Piac és profit
HVG Extra – Pszichológia <i>(negyedéves; pszichológia)</i>	Családi lap, Egészségfejlesztés, Hölgyvilág, Kismama, Mindennapi pszichológia, Nők Lapja
Express <i>(hetilap; hirdetés megszűnt)</i>	-
Forbes Magazin <i>(havilap; gazdaság)</i>	Figyelő, Piac és profit
Good Food Magazin <i>(havilap;)</i>	Kiskegyed konyhája, Nők lapja

<i>szakács)</i>	konyha, Príma Konyha Magazin, Vidék íze
Haditechnika (<i>havi; katonai</i>)	Hadtörténeti Közlemények
Haszon Magazin (<i>havilap; gazdaság</i>)	Figyelő, Piac és profit
Hihetetlen (<i>havilap; misztikus, ezotéria, UFO</i>)	-
Leleplező (<i>negyedéves; politikai</i>)	168 óra, Heti válasz, Hócipő, Magyar Hírlap, Népszabadság, stb.
Nevem Senki (<i>hetilap; bulvár</i>)	Cosmopolitan, Hócipő, Hölgvilág, Nők lapja, Story
Quelle (<i>megszűnt!</i>)	Burda, Kereszteszemes
Ridikül (<i>hetilap; bulvár</i>)	Cosmopolitan, Hócipő, Hölgvilág, Nők lapja, Story
Stahl Magazin (<i>negyedéves; szakács-bulvár</i>)	Kiskegyed konyhája, Nők lapja konyha, Príma Konyha Magazin, Vidék íze
TV paprika (<i>havilap; szakács</i>)	Kiskegyed konyhája, Nők lapja konyha, Príma Konyha Magazin, Vidék íze

A fenti kívánságlistákon az olvasók bizonytalansága és tájékozatlansága érződik. Az olyan kéréseken, mint például a „régiségek”, nem határozható meg pontosan, hogy az olvasó mit is ért alattuk (képzőművészet / történelem?); valamint az olyan óhaj, mint például az „egészség”, egyszerre takar fizikai és mentális egészséget is.

Az olvasók ilyen pontatlansága mellett a táblázat alapján szembetűnő, hogy a legtöbb témában számos folyóiratot kínál a könyvtár.

Továbbá megjegyzendő, hogy a folyóiratok több esetben is különböző témákat foglalnak magukban. Így például a Nők lapja minden egyes lapszáma egyszerre tartalmaz bulvár, egészség, hobbi, szakács, stb. cikkeket. Tehát még ha nem is tudunk konkrét folyóiratokat nyújtani egy adott témában, a felkínált lapok számottevő részében mégis találkozhat a kívánt tartalommal.

A felmérés során arra is kíváncsiak voltunk, hogy a könyvtárba járók mely folyóiratokat olvassák szívesen. A legolvasottabb 15 lapot⁵² az alábbi táblázat mutatja (cím szerint):

cím	választás száma
Dunaújvárosi Hírlap	48
Lakáskultúra	32
Nők Lapja	27
Otthon	26
Praktika	23
Nemzeti Sport	21
Nők Lapja Konyha	21
Story	20
Szép Lak	20
Fejér Megyei H.	16
Népszabadság	16
Kertbarát M.	15
Príma Konyha M.	15
Élet és Irodalom	14
Cosmopolitan	13

A „népszerűségi” listából kitűnik, hogy kiemelkedően sokan forgatják a Dunaújvárosi Hírlapot; emellett a lista számos lakberendezési, főzéssel, politikával és bulvárral foglalkozó lapot tartalmaz. A folyóiratot olvasók a novemberben felkínált kb. 152 féle folyóirat 57 %-át (86-féle cím) vették kézbe legalább egyszer. A nem olvasott folyóiratok csaknem egésze a szépirodalmi és irodalomtudományi témakörből kerülnek ki; ill. a három ingyenesen hozzáférhető helyi lapot (Dunaújváros heti és havi lap, Dunaújváros Info) nem vették kézbe egyszer sem.

Folyóirat kölcsönzés a felmérés idején

A kérdőíves felmérés hónapjában 16 olvasó összesen 74 darab folyóiratot kölcsönzött ki, mely kölcsönzés átlagot számítva 24 kölcsönzési alkalmat jelent. Az olvasók 27-féle folyóiratot vittek ki, amelyeket „népszerűségi” sorrendjük alapján az alábbi táblázat sorolja fel:

52

A teljes listát lásd a mellékletben!

Kölcsönzött folyóiratok

(2014. november)

1.	Nők Lapja
2.	Rubicon
3.	Fejlesztő Pedagógia
4.	Családi Lap
5.	Heti Válasz
6.	Szabad Föld
7.	Geo
8.	HVG
9.	Mindennapi Pszichológia
10.	Óvodai Nevelés
11.	Praktika
12.	Természetgyógyász Magazin
13.	168 óra
14.	Hetek
15.	Kalligram
16.	Új Elixír
17.	3. évezred
18.	Autó Magazin
19.	Élet és Irodalom
20.	Hölgyvilág
21.	Kapu
22.	Kerti Kalendárium
23.	Múlt-kor
24.	Otthon
25.	Príma Konyha Magazin

26.	Vidék Íze
27.	Vox Magazin

A legnépszerűbb lapok a bulvár, az egészség, a pedagógia, a történelmi és a közéleti témakörökből kerültek ki.

A felmérés eredményeinek kiértékelése

A 2011-13-ban folyóiratot kölcsönző olvasók számottevő része (a beiratkozott olvasókkal megegyezően) a középkorú és idősebb nők közül kerültek ki. Mivel a kérdőíves felmérésben részt vevők aránya ezzel megegyező volt, így nem vezet tévútra az eredmények összehasonlítása. Ugyanakkor érdemes megjegyezni, hogy míg a kölcsönző olvasók nagy része nő volt, addig a helyben olvasók között a férfiak voltak többségben.

A válaszok alapján megállapíthatjuk, hogy a helyben folyóiratot nem olvasók az ingyen hozzáférhető lapokból, ill. az internetről szerzik be az információkat, mely megállapítás alátámasztja a tanulmány egyik konklúzióját. Ugyanakkor azzal ellentétben a válaszadók egy része igenis hajlandó pénzt áldozni kedvenc lapjai beszerzésére.

A könyvtárban folyóiratot olvasók harmada megelégszik azzal, ha csak a kölcsönzéskor olvasgat egy kicsit; másik harmaduk rendszeresen jár újságot olvasni a könyvtárba; tizedük pedig naponta jön. Összefoglalóan megállapíthatjuk, hogy a Felnőttkönyvtárba beiratkozott olvasók kb. 2 %-a kölcsönöz folyóiratot, mely folyóiratok a könyvtár egészéből összesen kikölcsönzött dokumentum kb. 1 %-át teszik.

A legtöbbet kölcsönzött folyóiratoknál tapasztalt sokféleség jellemző a helyben olvasott folyóiratok esetében is: legnépszerűbbek a bulvár, egészség, hobbi, közéleti, természettudományos és vegyes tartalmú lapok. A felmérésből kiderült, hogy a nem kölcsönzött Nemzeti Sport a hatodik legolvasottabb lap helyben. A felmérés megerősítette, hogy az NKA által támogatott szinte valamennyi szépirodalmi és irodalomtudományi témájú folyóiratot nem kölcsönzik és nem is olvassák helyben.

Arra a kérdésünkre, hogy mit szeretnének olvasni látogatóink, ami jelenleg nem található meg a folyóirat-kínálatunkban, közel azonos választ kaptunk azzal, amit jelenleg is olvasnak,

ill. kölcsönöznek: bulvár, közélet, hobbi (markánsan: a szakács dominált). A folyóiratot nem olvasók „kívánságlistája” néhány pontban megegyezik a kölcsönzött folyóiratokkal (egészség, természettudomány), ugyanakkor szívesen látnának a polcon a gazdasággal, bulvárral, vadászattal, közélettel, a paranormális jelenségekkel, rejtélyekkel, történelemmel kapcsolatos újságokat, valamint idegen (elsősorban angol) nyelvű lapokat.

Továbbá a kapott válaszok alapján érezhető, hogy egyes esetekben az olvasók a felkínált folyóiratok helyett szívesebben olvasnának más lapokat. Például a főzéssel kapcsolatban számos újságra előfizet a könyvtár, mégis több kérés is érkezett ebben a témában.

Mivel a felmérést az előre meghatározott időpont helyett később tudtuk elvégezni, ezért eredményeit az idei (2014-es) folyóirat rendelésnél már nem tudjuk figyelembe venni. Így a következő évben érdemes lenne a folyóirat rendelés leadása előtt ismételt elvégezni a felmérést, kitérve arra a kérdésre is, hogy mely lapoktól válnának meg olvasóink a legkönnyebben.

Felhasznált irodalom
(nem egyenlő az adatok forrásainál felsoroltakkal)

- Anarki: Ki ölte meg a nyomtatott sajtót? (forrás: Index.hu ; link: http://index.hu/tech/net/2009/06/13/ki_olte_meg_a_nyomtatott_sajtot/)
- Bittner Levente: Mit olvasunk 2010-ben? (forrás: Magyar Nemzet Online ; link: http://mno.hu/migr/mit_olvasunk_2010-ben-200533)
- Bokor Klára, a Kiskegyed főszerkesztőjének véleménye (forrás: www.mmonline.hu ; link: http://www.mmonline.hu/cikk/bokor_klara_a_nyomtatott_sajtorol)
- Csorba Zsuzsa: A hazai újságolvasási szokások változása az ezredfordulón. Budapest, 2005. (szakdolgozat) (forrás: elib.kkf.hu/diploma ; link: http://elib.kkf.hu/diploma_el-emei/Page443.html)
- Fábián Sándor Péter: Az ingyenes napilapok térnyerése és hatása a sajtópiacra (forrás: www.mediakutato.hu ; link: http://www.mediakutato.hu/cikk/2007_03_osz/05_ingyenes_napilapok)
- Gereben Ferenc: Hagyományos és/vagy digitális olvasás? Könyvtári Figyelő, 2012/3. p. 503-523. (röv.: Gereben.)
- Gombos Péter: Beszélgetés a hazai olvasási trendekről (forrás: www.hunra.hu ; link: http://www.hunra.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=831:csal-adi-olvasas-eve-beszelgetes-a-hazai-olvasasi-trendekrl&catid=53:agora&Itemid=84)
- Győri Adél: Majd hétmillióan olvasnak újságot (forrás: www.mediapiac.com ; link: <http://www.mediapiac.com/digitalis-lap/2012-3-4-szam/Majd-hetmillioan-olvasnak-ujsgot/956/>)
- K. B.: Egyre kevesebb magyar vásárol újságot (forrás: www.emasa.hu ; link: <http://emasa.hu/cikk.php?id=9722>) (röv.: K. B. 2012.)
- Kónyáné Csúcs Dalma: Periodikumok feldolgozása az Országos Széchényi Könyvtár online katalógusában. Könyv, könyvtár, könyvtáros. 2014/02. p. 26-36. (röv.: Kónyáné.)
- Központi Statisztikai Hivatal: Kulturálódási szokásaink. A lakosság televíziózási, olvasási jellemzőinek vizsgálata az időmérleg-felvételek segítségével. (forrás: KSH ; link: www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/kult_szokasok)
- Magyar Lapkiadók Egyesülete (forrás: MLE honlap ; link: <http://mle.org.hu/world-press-trends-emelkedett-az-ujsgolvasok-szama-a-digitalis-bevetelek-ezt-a-novekedest-meg-nem-tudjak-kovetni/>)

- Máté Lászlóné – Nagy Mónika – Zalánfi Zsuzsanna: Folyóirat-figyelőben: egy olvasótermi felmérés tapasztalatai. In.: Könyvtári Levelező/lap. 2006. február. p. 3-9.
- Mi lesz a papírral a digitális világban? (forrás: MarketIntelligence.blog.hu ; link: http://marketintelligence.blog.hu/2012/01/19/mi_lesz_a_papirral_a_digitalis_vilagban_a_nyomtatott_sajto_jelene_es_jovoje)
- Moldován István: A magyar folyóiratok digitalizálása, az összehangolás lehetőségei, digitális átállás. (In.: TMT. 2014/4. p. 123-128) (röv.: Moldován.)
- Nagy Attila – Péterfi Rita: Olvasás, könyvtár- és számítógéphasználat. Könyvtári Figyelő, 2006. 1. sz. 31–44. p. (röv.: Nagy – Péterfi.)
- Ötletek, eljárások, modellek a jövő újságjához - Kázmér Judit a WAN 60. kongresszusáról (forrás: www.meidapiac.com ; link: <http://www.mediapiac.com/digitalis-lap/2007-9-szam/otletek-eljarasok-modellek-a-jovo-ujsgajahoz/143/>)
- Sg.hu: Rohamléptekben bővül az 55 év feletti netezők tábora (forrás: www.sg.hu ; link: <http://sg.hu/cikkek/100387/rohamleptekben-bovul-az-55-ev-feletti-netezok-tabora>)
- Simon Krisztián: „Megöltem az újságokat” – A Google, a sajtó és a hirdetési piac. (forrás: Magyar Narancs, 2013/41. ; link: <http://magyarnarancs.hu/riport/google-sajto-hirdetesi-piac-86881>)
- Székely Sarolta: Megállíthatatlan zuhanás (forrás: www.mfor.hu ; link: http://www.mfor.hu/cikkek/Megallithatatlan_zuhas_elen_a_Magyar_Hirlap_es_a_HVG.html)
- Szonda Ipsos Média-, Vélemény- és Piackutató Intézet felmérése az NMHH részére (forrás: Piackutatások.hu ; link: <http://www.piackutatasok.hu/2012/01/ipsos-2-sajtotermekek-olasottsaga-2011.html>) (röv.: Szond Ipsos. 2011.)
- Thüringer Barbara – Magyarkúti Barna: A dohányboltok tettek be a lappiacnak? (forrás: Index.hu ; link: http://index.hu/kultur/media/2013/12/05/a_dohanyboltok_tettek_be_a_lappiacnak/?utm_source=mandiner&utm_medium=link&utm_campaign=mandiner_media_201404)
- Tovább csökkent a nyomtatott újságok olvasottsága Németországban (forrás: www.parameter.sk ; link: <http://www.parameter.sk/rovat/kulfold/2013/07/24/tovabb-csokkent-nyomtatott-ujsgok-olasottsaga-nemetorszagban>)

Fogalommagyarázat

- beir. = beiratkozott olvasó
- Fe = Felnőttkönyvtár

- Fábíán (2013) = Fábíán Erzsébet: Az olvasás, könyvtárhasználat, valamint a szabad-idős tevékenységek vizsgálata a dunaújvárosi nyugdíjasok körében című, 2013-as szakdolgozat rövidítése
- ff. végz. alk. = felsőfokú végzettségű alkalmazott
- folyóirat = időszak kiadvány = periodikum
- He = Helytörténet
- i.k. = időszak kiadvány. Olyan, előre meg nem határozott időtartamra tervezett, kiadvány, amely egymást követő részekből áll; fajtái a tanulmányban: hírlapok (napilapok, hetilapok) és folyóiratok (havonként, negyedévenként, félévenként jelenik meg).
- Kelló = Könyvtárellátó. Segítségével a könyvtár jelentős kedvezménnyel tud dokumentumokat beszerezni. A könyvtár szerződés köti hozzá, amelyben meghatározzák a rendelt időszak kiadványok félévesét és példányszámát is.
- kölcs. = kölcsönzés
- Olvasói nyilvántartás = ACELIB integrált könyvtári rendszerének Olvasói nyilvántartás modulja
- periodikum = folyóirat = időszak kiadvány
- periodicitás: az időszak kiadványok megjelenési gyakorisága (a dolgozatban: napi, heti, havi)
- raktár = a Felnőttkönyvtár raktára
- Schleicher, 2005. = a Schleicher Judit: Folyóiratok vizsgálata, 2005-ös felmérés rövidítése
- Schleicher, 2006. = a Schleicher Judit: Évközi vizsgálat a raktárból felkért folyóiratokra vonatkozóan, 2006. január 1. – július 14. című felmérés rövidítése
- törzsk. = törzskölcsönzők: azon beiratkozott olvasók, akik a Felnőttkönyvtár időszak kiadványaiból két vagy három évben kölcsönöztek 2011-2013-ban

1. melléklet *[ide kerülne a kölcsönzött folyóiratok listája és a kölcsönző olvasók listája, 2011-2013 = 6 db táblázat]*

2. melléklet [ide kerülne a raktárból kért folyóiratok listái, 2011-2013 = 3 db táblázat]

3. melléklet: időszaki kiadványok tartalmi és periodicitás szerinti listája (2011-2013)

Folyóirat címe:	tartalom	periodici- tás
2000	szépirodalom	havi
168 óra	közélet	heti
3. Évezred	vegyes	havi
3. évezred különszám	vegyes	havi
A Kutya	hobbi	havi
A Macska	hobbi	havi
A mi otthonunk	hobbi	havi
Acélszerkezetek	hobbi	havi
Adó	egyéb	havi
Aetas	szépirodalom	havi
Alföld	szépirodalom	havi
Amelie	hobbi	havi
Anyák Lapja	egészség	havi
Árgus	szépirodalom	havi
Art Magazin	művészet	havi
Autó – Motor	hobbi	havi
Autó Magazin	hobbi	havi
Autó Piac	hobbi	havi
Autókatalógus	hobbi	havi
Baba Magazin	egészség	havi
Balkon	szépirodalom	havi
Barikád	közélet	heti
Bárka	szépirodalom	havi
Bélyegvilág	hobbi	havi
Beszélő	szépirodalom	havi
Biokultúra	egészség	havi
Buksz	egyéb	havi
Burda Gyermekdivat	hobbi	havi
Café Babel	művészet	havi
Chip Magazin	hobbi	havi
Comitatus	pedagógia	havi
Cosmopolitan	bulvár	havi
Család , gyermek , ifjúság	egészség	havi
Családi ház	hobbi	havi

Családi ház ötlettár	hobbi	havi
Családi lap	egészség	havi
Csengőszó	pedagógia	havi
Demográfia	közélet	havi
Digitális Fotó Magazin	hobbi	havi
Digitális Házimozi	hobbi	havi
Dunaferr	közélet	havi
Dunaújváros (2 heti)	közélet	havi
Dunaújvárosi Hírlap	közélet	napi
Édes Anyanyelvünk	pedagógia	havi
Educatio	pedagógia	havi
Egészségfejlesztés	egészség	havi
Egyenlítő	szépirodalom	havi
Élet és Irodalom	szépirodalom	heti
Élet és Tudomány	természettudomány	heti
Életünk	szépirodalom	havi
Elite	bulvár	havi
Elle	hobbi	havi
Esély	szépirodalom	havi
Eszmélet	szépirodalom	havi
Európai Tükör	közélet	havi
Éva	hobbi	havi
Ex Symposion	szépirodalom	havi
Expressz	egyéb	heti
Extra Finomságok	hobbi	havi
Extra Frizura	bulvár	havi
Ezermester és Hobbi	hobbi	havi
Ezredvég	közélet	havi
Family	egészség	havi
Fejér Megyei Hírlap	közélet	napi
Fejlesztőpedagógia	pedagógia	havi
Felnőttképzés	pedagógia	havi
Feng Shui Magazin	egészség	havi
Figyelő	egyéb	heti
Filmvilág	művészet	havi
Fogyatékoság és társadalom	pedagógia	havi
Forrás	szépirodalom	havi
Fórum	szépirodalom	havi
Földgömb	természettudomány	havi
Galaktika	szépirodalom	havi
Galaktika különszám	szépirodalom	havi
Gazdasági Tükörkép	közélet	havi
Geo	természettudomány	havi
Gramofon	művészet	havi

Gyógypedagógiai Szemle	pedagógia	havi
Gyöngy	egészség	havi
Hadtörténeti Közlemények	történelem	havi
Háló	szépirodalom	havi
Haszon	egyéb	havi
Helikon	szépirodalom	havi
Helyi Téma	közélet	heti
Hetek	közélet	heti
Heti Válasz	közélet	heti
História	történelem	havi
Hitel	szépirodalom	havi
Hócipő	közélet	havi
Holmi	szépirodalom	havi
Hölgyvilág	egészség	havi
Humánpolitikai Szemle	közélet	havi
Hungarian Review	közélet	havi
HVG	közélet	heti
HVG különszám	közélet	havi
I.T.K.	szépirodalom	havi
Ideál	egészség	havi
Ifirkák	közélet	havi
Ifjúsági Magazin	bulvár	havi
Info Dunaújváros	közélet	heti
Információs Társadalom	közélet	havi
Innotéka	közélet	havi
IPM	vegyes	havi
Irodalomtörténet	szépirodalom	havi
Iskolakultúra	pedagógia	havi
Jel	szépirodalom	havi
Jelenkor	szépirodalom	havi
Jelige	egészség	havi
Jelkép	közélet	havi
Kalligram	szépirodalom	havi
Kapu	közélet	havi
Kassai Figyelő	szépirodalom	havi
Kék	közélet	havi
Képes Sport	sport	heti
Keresztzemes Magazin	hobbi	havi
Kertbarát Magazin	hobbi	havi
Kiskegyed	bulvár	heti
Kiskegyed Konyhája	hobbi	havi
Kismama	egészség	havi
Kommentár	szépirodalom	havi
Kommunikáció, Média, Gazda-	közélet	havi

ság		
Konyha, piac, fürdő	hobbi	havi
Korall	szépirodalom	havi
Kortárs	szépirodalom	havi
Korunk	szépirodalom	havi
Könyv és Nevelés	pedagógia	havi
Könyv, könyvtár, könyvtáros	könyvtári szaklap	havi
Könyvhét	könyvtári szaklap	havi
Könyvtári figyelő	könyvtári szaklap	havi
Könyvtári Levelezőlap	könyvtári szaklap	havi
Környezetvédelem	természettudomány	havi
Közgazdasági Szemle	közélet	havi
Közlöny. Info	egyéb	havi
Köznevelés	pedagógia	havi
Kritika	szépirodalom	havi
Lakásfelújítás	hobbi	havi
Lakáskultúra	hobbi	havi
Látó	szépirodalom	havi
Liget	szépirodalom	havi
Literatúra	szépirodalom	havi
Lydia	egészség	havi
Magyar Burda	hobbi	havi
Magyar Hírlap	közélet	napi
Magyar Horgász	hobbi	havi
Magyar Iparművészet	művészet	havi
Magyar Jog	közélet	havi
Magyar Könyvszemle	könyvtári szaklap	havi
Magyar Közlöny	egyéb	havi
Magyar Műhely	szépirodalom	havi
Magyar Napló	szépirodalom	havi
Magyar Narancs	közélet	heti
Magyar Nemzet	közélet	napi
Magyar Nyelvőr	szépirodalom	havi
Magyar Sakkvilág	hobbi	havi
Magyar Szemle	szépirodalom	havi
Magyar Turista	hobbi	havi
Magyartanítás	szépirodalom	havi
Manager Magazin	egyéb	havi
Marketing Menedzsment	egyéb	havi
Maxima	bulvár	havi
Mentor	szépirodalom	havi
Metropolis	szépirodalom	havi
Mezőföldi élet	közélet	havi
Mindennapi Pszichológia	egészség	havi

Modern házak, lakások	hobby	havi
Moldovai Magyarság	szépirodalom	havi
Motorkatalógus	hobby	havi
Mozgó Világ	szépirodalom	havi
Múlt és Jövő	szépirodalom	havi
Múltunk	szépirodalom	havi
Munkaügyi Tanácsadó	egyéb	havi
Múzeum Café	művészet	havi
Muzsika	művészet	havi
Műhely	szépirodalom	havi
Műút	szépirodalom	havi
Művelődés	szépirodalom	havi
Nagyítás	szépirodalom	havi
Nagyvilág	szépirodalom	havi
Napi Gazdaság	egyéb	havi
National Geographic	természettudomány	havi
Nemzeti Sport	sport	napi
Nemzetközi Kutya magazin	hobby	havi
Népszabadság	közélet	napi
Népszava	közélet	napi
Nők Lapja	bulvár	heti
Nők Lapja Esküvő	bulvár	havi
Nők Lapja Évszakok	bulvár	havi
Nők Lapja Konyha	hobby	havi
Nők Lapja Novella	bulvár	havi
Nyitott Szemmel	egészség	havi
Oktatási és Kulturális Közlöny	közélet	havi
Otthon	hobby	havi
Óvodai Nevelés	pedagógia	havi
Ö.K.O Táj	természettudomány	havi
Ötlet Mozaik	hobby	havi
Pannon Tükör	szépirodalom	havi
PC Guru	hobby	havi
PC World	hobby	havi
Pentelei Irodalmi Kör	szépirodalom	havi
Piac és Profit	egyéb	havi
Polisz	szépirodalom	havi
Prae	szépirodalom	havi
Prágai Tükör	szépirodalom	havi
Praktika	hobby	havi
Premier	művészet	havi
Príma Konyha Magazin	hobby	havi
Pszichológia	egészség	havi
Rácalmás	közélet	havi

Rádiótechnika	hobbi	havi
Reader's Digest / Válogatás	vegyes	havi
Regio	szépirodalom	havi
Rubicon	történelem	havi
Rubicon Különszám	történelem	havi
Sikeres Nők Lapja	bulvár	havi
Statisztikai Szemle	közélet	havi
Story	bulvár	heti
Szabad Föld	közélet	heti
Szabad Nép	közélet	havi
Szalon	művészet	havi
Századok	szépirodalom	havi
Székelyföld	szépirodalom	havi
Szép Házak – Kész Házak	hobbi	havi
Szép Lak	hobbi	havi
Szépirodalmi Figyelő	szépirodalom	havi
Színház	művészet	havi
Szociológiai Szemle	pedagógia	havi
Sztálinvárosi Hírlap	közélet	havi
Sztár Sport	sport	havi
T.M.T.	könyvtári szaklap	havi
Táncművészet	művészet	havi
Taní-Tani	pedagógia	havi
Tanító	pedagógia	havi
Tér	szépirodalom	havi
Tér és társadalom	közélet	havi
Természet Búvár	természettudomány	havi
Természet Világa	természettudomány	havi
Természet Világa Különszám	természettudomány	havi
Természetgyógyász Magazin	egészség	havi
Thalassa	szépirodalom	havi
Time	közélet	havi
Tiszatáj	szépirodalom	havi
Történelmi Szemle	történelem	havi
Tudásmenedzsment	egyéb	havi
Ufó Magazin	hobbi	havi
Új Elixír Magazin	egészség	havi
Új Forrás	szépirodalom	havi
Új Katedra	pedagógia	havi
Új Könyvpiac	könyvtári szaklap	havi
Új Művészet	művészet	havi
Új Pedagógiai Szemle	pedagógia	havi
Vadon	hobbi	havi
Valóság	szépirodalom	havi

Vár	szépirodalom	havi
Várak, kastélyok, templomok	történelem	havi
Velo. Hu	hobbi	havi
Vezetéstudomány	könyvtári szaklap	havi
Vigilia	szépirodalom	havi
Világgazdaság	közélet	havi
Világosság	szépirodalom	havi
Világtörténet	történelem	havi
Vox Magazin	művészet	havi
Wellness	egészség	havi
Összesen: 263 db		

4. melléklet: időszaki kiadványok összesített adatai⁵³
5. melléklet: olvasók összesített adatai⁵⁴
6. melléklet: kérdőívek

53A rendelkezésre álló, 2011-nél korábbi adatokat – azok más számítások alapján kiszámolt volta miatt – csak érdekességképpen tüntetem fel!

54A rendelkezésre álló, 2011-nél korábbi adatokat – azok más számítások alapján kiszámolt volta miatt – csak érdekességképpen tüntetem fel!

